

WITH YOU

**PRATNJA ŽRTAVA I SVJEDOKA
U PRAVOSUDNOM SUSTAVU**

PRAKTIČNI

VODIČ

PRATNJA ŽRTAVA I SVJEDOKA U PRAVOSUDNOM SUSTAVU

Koordinator:

Financirano sredstvima
Europske Unije
iz Programa Pravosuđa (2014-2020)

Projekt: WITH YOU - Pratlja ųrtava i svjedoka u pravosudnom sustavu

Koordinator: APAV - Associao Portuguesa de Apoio  Vítima

Partneri: Instituto de Reintegracin Social de Euskadi | Euskadiko Birgizarteratze Institutoa; France Victimes; Pagalba nusikaltim aukoms; Udruga za podrųku ųrtvama i svjedocima.

Naslov: Praktini vodi - Pratlja ųrtava i svjedoka u pravosudnom sustavu

Autori: Udruga za podrųku ųrtvama i svjedocima i APAV. Associao Portuguesa de Apoio  Vítima

Financirano: Financirano sredstvima Europske Unije iz Programa Pravosua (2014-2020)

Ilustracija i dizajn: Último Take

Print: xxx

Prvo izdanje: Rujna 2021

Broj primjeraka: xxx

ISBN: 978-989-53327-4-8

Legal Deposit: n.º 000000/00

2021 APAV - Associao Portuguesa de Apoio  Vítima
www.apav.pt

I

III

II

PRAKTIČNI

VODIČ

IV

PRATNJA ŽRTAVA I SVJEDOKA
U PRAVOSUDNOM SUSTAVU

VI

V

VII

SADRŽAJ

Čemu služi ovaj Praktični vodič?	7
I. Uvod:	11
I. 1. Pratlja žrtava i svjedoka u kaznenom postupku - postojeće prakse	11
II. Definicija	18
II. 1. Što je kazneni postupak?	18
II. 2. Tko je tko?	36
II. 2.1. Tko je žrtva?	36
II. 2.2. Tko je svjedok?	36
II. 2.3. Tko je pružatelj/ica podrške žrtvama?	38
III. Zašto pratiti žrtve i svjedoke u kaznenom postupku? . . .	40
III. 1. U kojim postupcima se žrtva ili svjedok mogu pratiti? 43	
III. 1.1. Hrvatski okvir pratnje žrtava u kaznenom postupku.	43
III. 1.2. Drugi postupci u kojima zakone ne predviđa pratnju, no u kojima bi se pratnja trebala dopustiti	47
IV. Uloga pružatelja/ice podrške žrtvama.	49

V. Priprema za postupak	52
V. 1. Cjelokupni prikaz pripreme faze	52
V. 1.1. Poznavanje povijesti viktimizacije	54
V. 1.2. Razlikovanje pristupa	55
V. 1.2.1. Djeca i mladi.	55
V. 1.2.2. Osobe s invaliditetom	55
V. 1.2.3. Osobe različitog kulturnog i vjerskog podrijetla	56
V. 1.3. Utvrditi kako se osjeća žrtva	56
V. 2. Prva priprema sesija sa žrtvom ili svjedokom	57
V. 2.1. Predstavljanje i upoznavanje žrtve ili svjedoka	57
V. 3. Priprema žrtve ili svjedoka za postupak	58
V. 3.1. Objašnjavanje sadržaja postupka	58
V. 3.2. Objašnjavanje uloge pružatelja/ice podrške u postupku.	63
V. 4. Procjena potreba žrtve	64
V. 5. Posjeta prostoru/sudnici	65
V. 6. Pružanje praktičnih savjeta u postupku.	65
V. 7. Specifičnosti u pratnji zbog prijave kaznenog djela/prekršaja	66
VI. Početak postupka	66
VI. 1. Upoznavanje žrtve ili svjedoka	66
VI. 1.1. Izuzetak ranijeg susreta	67
VI. 2. Znati kamo ići.	68
VI. 3. Dobra praksa u pratnji žrtava ili svjedoka.	71
VII. Pratnja	72
VII. 1. Podrška nakon postupka	72

ČEMU SLUŽI OVAJ PRAKTIČNI VODIČ?

Mnogo je godina pravosudni sustav zanemarivao žrtve, međutim posljednjih godina važnost uloge žrtava počela se prepoznavati. Direktiva 2012/29 / EU imala je presudnu ulogu u sistematizaciji minimalnih prava žrtava, podržavajući na taj način članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima o pravu na učinkovit pravni lijek i na pravično suđenje.

Žrtve kaznenih djela/prekršaja imaju široki spektar prava koja im omogućuju pravedno sudjelovanje u postupku. Jedno od prava predviđenih Direktivom (članci 3. stavci 3. i 20. točka (c)) jest pravo da tijekom kaznenog postupka netko bude sa žrtvom, po izboru žrtve, no nisu sve zemlje EU-a usvojile zakone u skladu s tim.

Čak i u zemljama u kojima je to pravo propisano zakonom, žrtve se ponekad suočavaju s otporom pravosudnih vlasti ili tijela javne vlasti, koja strahuju kako bi prisustvo treće strane moglo ugroziti (sudski) postupak. To je možda rezultat nedostatka znanja i svijesti o prednostima koje postupak podrške ima na oporavak žrtava, što zauzvrat kulminira boljom kvalitetom pruženih dokaza i omogućuje dobar sudski ishod za iste, u emocionalnom smislu. Uz to, pravosudnim sustavom još uvijek vlada pretjerana formalnost koja, uslijed nepostojećih propisa o pratnji, ostavlja žrtvu same da se suoče s takvim sustavom.

Odsutnost pratnje žrtava tijekom sudskog postupka dovodi do nedostatka učinkovite podrške, povećanja tjeskobe žrtava prema njihovom sudjelovanju u postupku, kao i do neučinkovitog osiguranja njihovih prava, što može rezultirati sekundarnom viktimizacijom. Ovi štetni učinci mogu se pojaviti i kod svjedoka, posebno onih koji moraju svjedočiti o nasilju.

Projekt WithYou: pratnja žrtava i svjedoka u pravosudnom sustavu ima za cilj rješavanje ovih izazova i pridonijeti ublažavanju sekundarne / ponovljene viktimizacije tijekom kaznenog postupka i, slijedom toga, pridonijeti uspješnom sudskom ishodu.

Točnije, WithYou se nada kako će promovirati učinkovitu podršku žrtvama i svjedocima tijekom kaznenog postupka, pridonoseći tako njihovom oporavku i uspješnom sudskom ishodu; pridonijeti smanjenju tjeskobe žrtve u vezi s kaznenim postupkom; kao i promicati učinkovito osiguranje prava žrtve u kaznenopravnom sustavu.

Projekt koji se provodi u Hrvatskoj, Francuskoj, Baskiji, Portugalu i Litvi te uključuje aktivnosti usmjerene na tijela javne vlasti, pravosudna tijela i pružatelje/ice podrške žrtvama, jer su to akteri s presudnom ulogom u osiguranju prava žrtava i svjedoka da budu u pratnji i da se isto uživa učinkovito. Žrtve i svjedoci također su ciljna skupina, jer doprinos u razvoju prakse praćenja ima za cilj učiniti njihova prava dostupnija u pravosudnom sustavu.

Navedene aktivnosti kreću se od radionica za pravosudne stručnjake i tijela javne vlasti na temu prava žrtve na pratnju tijekom sudskog postupka, do izrade i širenja materijala za podizanje svijesti o prednostima primjene ovog prava u praksi, s ciljem rješavanja i nedostatka svjesnosti o utjecajima koje zločin ima na žrtve (i svjedoke) i straha da bi pružatelj/ica podršku mogao ugroziti sudski postupak.

WithYou se također fokusira na razvoj opće prakse koja omogućuje žrtvama da budu u pratnji pružatelja/ice podrške žrtvama tijekom

sudskog postupka koji bi mogao biti usvojen u nekoliko država članica. Da bi se to postiglo, informacije o pratnji žrtava i svjedoka tijekom sudskih postupaka, a koji se već vode u drugim zemljama, prikupljaju se u izvještaju o istraživanju, čiji su zaključci prikazani u ovom Vodiču.

Prema Izvješću o temeljnim pravima iz 2018. godine, postoje dokazi koji pokazuju kako žrtve i dalje nailaze na prepreke prilikom prijavljivanja zločina ili primanja informacija o svojim pravima, što može negativno utjecati na uživanje njihovih prava u praksi. Vjerujemo kako će dopuštanje da žrtve i svjedoci budu u pratnji pružatelj/ica podrške promovirati bolje razumijevanje njihovih prava te olakšati im sudjelovanje u sudskom postupku.

Stoga, stvaranje ovog Praktičnog vodiča, koji sadrži smjernice o tome kako pratiti žrtve i svjedoke u interakciji s pravosudnim sustavom, ima za cilj osigurati da pružatelj/ica podrške može pomoći žrtvama i svjedocima da učinkovito ostvaruju svoja prava, kada dođu u kontakt s pravosudnim sustavom. Također pruža informacije o tome kako razlikovati pristup na temelju specifičnih karakteristika osoba koje se prati, čineći pružatelja/icu podrške svjesnom potrebe personalizacije pružene podrške.

Glavni cilj ovog Praktičnog vodiča je služiti kao sredstvo kojem pružatelj/ica podrške može pribjeći, kako bi pronašao informacije o tome kako pratiti žrtve i svjedoke koji sudjeluju u kaznenom postupku, od njihovog prvog kontakta do praćenja do završetka postupka. Vodič može biti koristan i pravosudnim tijelima i tijelima javne vlasti koji žele proširiti

znanje o tome kako informirati žrtve i svjedoke tijekom kaznenog postupka, jer objašnjava kako nasilje utječe na pojedince koji su mu izloženi i kako svi mogu sudjelovati u ublažavanju štetnih učinaka.

Informacije sadržane u ovom Vodiču ne bi trebale izuzeti pružatelje/ice podrške žrtvama iz posebne obuke o tome kako pratiti žrtve i svjedoke u kaznenom postupku, već kao dopuna spomenutoj obuci.

I. UVOD:

I. 1. PRATNJA ŽRTAVA I SVJEDOKA U KAZNENOM POSTUPKU - POSTOJEĆE PRAKSE

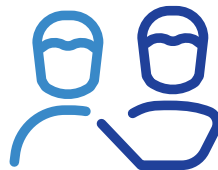
Kako bi se produbilo znanje o pratnji žrtava i svjedoka u kaznenom postupku i potkrijepio razvoj opće prakse praćenja, jedna od aktivnosti koja se vodila u okviru Projekta WithYou bilo je istraživanje dobrih praksi pratnje u dvanaest zemlje iz Europske unije. Informacije su prikupljene iz Austrije, Hrvatske, Engleske i Walesa, Francuske, Njemačke, Irske, Litve, Sjeverne Irske, Portugala, Škotske i Španjolske.

Većina zakonodavstva predviđa pratnju i žrtava i svjedoka. Francuska, Njemačka, Španjolska i Litva međutim osiguravaju pratnju samo žrtava. Neke zemlje imaju mješoviti sustav pratnje, poput Hrvatske, gdje organizacije civilnog društva pružaju pratnju samo žrtvama i u pojedinim slučajevima i svjedocima, ali na 7 sudova RH uređeni su Uredi/Odjeli za podršku žrtvama i svjedocima. Smatramo da bi i žrtvama i svjedocima trebalo omogućiti pratnju tijekom sudjelovanja u kaznenom postupku.

Iako ne postoje dobna ograničenja koja treba pratiti, u većini zemalja djeca žrtve i djeca svjedoci imaju poseban tretman, jer se obično smatraju ranjivima. To je ispravna praksa uspostavljena u skladu s člankom 22. stavkom 4. Direktive o žrtvama. Ipak, valja napomenuti kako nemaju samo djeca žrtve i svjedoci pravo na pratnju; odrasla osoba može imati koristi i od pratnje treće osobe, a činjenica da su djeca sklonija zaštiti, ne kosi se s pravom odrasle osobe na pratnju.

Nakon pokretanja kaznenog postupka, žrtve / svjedoci najčešće mogu biti u pratnji na (sudskim) raspravama, kada daju iskaz. Ipak, neke organizacije prate žrtve u policijskim postajama kada podnose prijave, a druge ih prate u bolnicu kada postoji potreba da se zbog kaznenog djela podvrgnu liječničkom pregledu.

Pratnja ne bi trebala biti ograničena na ove vrste postupanja za žrtve i svjedoke, jer se iste mogu pozvati da sudjeluju u drugim fazama kaznenog postupka, što im može izazvati tjeskobu ili strah, a koji onda opravdava pratnju.

Kada zakonodavstvo predviđa pratnju žrtava i svjedoka, u gotovo svakoj zemlji postoji samo referenca na "osobu po izboru" ili "osobu od povjerenja", bez navođenja tko bi to mogao biti. Stoga ova osoba može biti profesionalac, poput pružatelja/ica podrške žrtvama, ili prijatelj, član obitelji ili čak susjed ili poznanik.

Vjerujemo kako je poželjna pratnja profesionalca sve dok postoji mogućnost da žrtva ili svjedok uspostave odnos s pružateljem/icom podrške /pomoći. Iako za neke žrtve i svjedoke pratnja prijatelja ili člana obitelji stvara osjećaj smirenosti, za druge takva pratnja može rezultirati pritiskom da se ponašaju na određeni način. S druge strane, pružatelji/ice podrške su obučeni ne samo za pružanje podrške žrtvama / svjedocima, već i za specifičnosti kaznenog postupka, što ih čini prikladnijima za odgovaranje na sva pitanja koja se mogu pojaviti.

U većini proučavanih zemalja ne postoji posebna obuka o tome kako pratiti žrtve i / ili svjedoke tijekom kaznenog postupka. To se događa jer je većina pružatelja/ica podrške pruža puno usluga podrške, a pratnja je samo dio nje. Odnosno, pružatelj/ica podrške su obučeni kako podržati žrtve i svjedoke, a pratnja može biti dio obuke.

Međutim, mogli bismo naći neke iznimke od ovog zaključka, za koje mislimo da ih treba uzeti u obzir prilikom razvijanja i provođenja obuke o pratnji žrtava i svjedoka. Primjerice, u Španjolskoj zaposlenici Ureda za pomoć žrtvama moraju proći posebnu obuku o obitelji, maloljetnicima, osobama s invaliditetom, rodnouvjetovanom i obiteljskom nasilju.

Nadzornici psihosocijalnog procesa u Njemačkoj moraju proći posebnu obuku kako bi ih država prepoznala kao profesionalce. Ovaj trening uključuje teme o viktimologiji, kako pružiti podršku žrtvama zločina, uključujući aspekte različitosti, te etičku i političku dimenziju takve podrške.

Oni koji rade/volontiraju u Uredima/Odjelima za podršku žrtvama i svjedocima u Hrvatskoj ili rade / volontiraju u Mreži od 11 organizacija civilnog društva, koje financira Ministarstvo pravosuđa i uprave RH, moraju završiti obuku o pravnim, psihološkim i praktičnim aspektima podrške žrtvama i svjedocima, praktičnu pripremu za volontiranje kroz mentorstvo i uključuje obvezu praćenja sudskih rasprava.

Slika . 1 - Teme kojima će se baviti na obuci za pratnju žrtava i svjedoka u kaznenim djelima proceedings

Iako nismo mogli pronaći nikakve posebne zahtjeve ili formalnosti za to, u svakoj proučenoj zemlji žrtva / svjedok mora zatražiti od nadležnog tijela da bude praćen tijekom postupka. Zahtjev se, međutim, može odbiti na temelju eventualne štete u istrazi ili kaznenom postupku u cjelini. Međutim, u Hrvatskoj je jedino opravdanje za odbijanje pratnje, ako je izabrana osoba također pozvana da svjedoči ili nije punoljetna.

Potreba za zahtjevom žrtve / svjedoka za pratnjom predstavlja ozbiljan problem kad saznamo da u većini zemalja ne postoji obveza informiranja žrtava (i / ili svjedoka) o njihovom pravu na pratnju, iako oni uglavnom imaju pravo da dobiju informacije

o svojim pravima. Iznimke od toga mogu se naći u tri države: u Austriji, žrtve moraju biti obaviještene o svom pravu na pratnju čim započne istraga, a najkasnije prije prvog ispitivanja; u Hrvatskoj i Francuskoj takve se informacije moraju pružiti u prvom kontaktu s vlastima (policijom ili pravosudnim tijelima), s tim da u Hrvatskoj žrtve imaju pravo na pratnju, dok svjedoci u specifičnim slučajevima, ovisno o pružatelju usluge.

Ako žrtve i svjedoci imaju pravo na pratnju, a ostvarivanje takvog prava ovisi o njihovom zahtjevu, moraju se obavijestiti da pravo postoji i kako ga mogu ostvariti.

Neke zemlje čine iznimke od potrebe za zahtjevom za pratnjom, ovisno o određenim vrstama žrtava i / ili starosti ili ranjivosti svjedoka, kako slijedi:

- U Austriji, ako je osoba s kojom je obavljen razgovor mlađa od 14 godina ili ima mentalno oštećenje ili invaliditet, obavezno je da je u pratnji osoba od povjerenja. Sličan postupak usvojen je u Engleskoj i Walesu ako je osoba koja svjedoči na sudu mlađa od 18 godina.
- Isto tako, u Irskoj, ako je žrtva mlađa od 18 godina i s njom se mora razgovarati ili ona mora dati iskaz, nadležno tijelo mora odrediti odgovarajuću osobu koja će ga pratiti ako to sama žrtva prije ne zatraži.
- Isto se pravilo primjenjuje u Škotskoj, ali na širi krug žrtava i svjedoka: ne samo djecu žrtve već i svi druge koji svjedoče i smatraju se ranjivima. Imaju pravo na pratnju koja će biti imenovana u njihovo ime.
- U Hrvatskoj, Odjeli za podršku žrtvama i svjedocima ili jedna od jedanaest organizacija civilnog društva u Mreži podrške mogu poslati zahtjev sucu, Državnom odvjetništvu ili policiji ili drugim

članovima suda za procjenu potreba žrtve, uključujući potrebu za pratnjom dok žrtva svjedoči.

- U Portugalu posebno ranjive žrtve i svjedoci moraju biti u pratnji profesionalca, a na pravosudnom je tijelu da zatraži prisustvo navedenog stručnjaka.

Irska, Škotska, Engleska i Wales, te zakonodavstvo Hrvatske i Portugala jasno utvrđuju nadležnost vlasti (bilo tijela javne vlasti ili suda) za podnošenje zahtjeva za pratnju žrtava ili svjedoka. *Raison d'être* ovog zakonskog dopuštenja pretpostavka je ili procjena ranjivosti žrtve ili svjedoka i posljedična potreba za pratnjom. U Španjolskoj, barem u programu praćenja suđenja u Kataloniji, pravosudno tijelo ili državno odvjetništvo također imaju pravo zatražiti pratnju žrtve u Uredima za pomoć žrtvama.

U Hrvatskoj, sudac, Državno odvjetništvo ili policijski uredi mogu zatražiti od Odjela za podršku žrtvama i svjedocima ili jedne od jedanaest organizacija civilnog društva u Mreži podrške, da žrtvu prate u određenoj fazi kaznenog postupka ili cijelog postupka, ali to nije strogo uređeno zakonom, već se može zaključiti iz članka. 43. ZKP ili iz Pravilnika o provođenju pojedinačne procjene žrtve.

S druge strane, Austrija, Njemačka, Sjeverna Irska i Francuska nemaju zakonsku odredbu koja dozvoljava policajcima ili sucima / tužiteljima da zatraže pratnju žrtava i / ili svjedoka. To ne mora nužno značiti da se takva vrsta zahtjeva ne događa, jer iako je pravni sustav ne pruža, on niti zabranjuje. Nedostatak zakonske odredbe samo znači da zahtjev nije reguliran, rješavajući se na temelju neformalnosti i ovisno o volji pravnog subjekta. Stoga možemo zaključiti da tijela postupka, kad smatraju da bi pratnja osobe koja svjedoči bila korisna za nju, mogu zatražiti takvu pratnju, čak i ako nije predviđena zakonom.

Kada tijelo postupka zatraži pratnju žrtve i / ili svjedoka, bez obzira je li ta mogućnost predviđena zakonom ili ne, zahtjev se upućuje organizacijama za podršku žrtvama / svjedocima. Tijela postupka ne traže da žrtve / svjedoke prati netko drugi osim obučenih stručnjaka. U Hrvatskoj isto je propisano definicijom osobe od povjerenja te žrtva može birati tko će joj biti osoba od povjerenja.

Čak i u onim zemljama u kojima je zahtjev za pratnjom pravnog aktera predviđen zakonom, nije jasno mora li žrtva ili svjedok koji mora biti u pratnji pristati na isto. Smatramo, međutim, kako je pristanak osobe koja će biti praćena ključan ako se uzima u obzir svrha pratnje. Ostvarivanje prava žrtve i svjedoka da ih prati osoba po njihovom izboru ili čak obučeni stručnjak ima za cilj smanjenje njihovog stresa i nesigurnosti u vođenju sudskog postupka. Dakle, ako žrtva / svjedok ne želi biti u pratnji nikoga, nametanje te pratnje može biti više nego štetno za osobu i također kontraproduktivno za cijeli postupak.

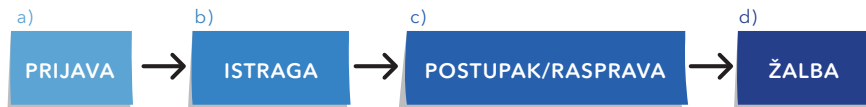
II. DEFINICIJA

II. 1. ŠTO JE KAZNENI POSTUPAK?

Kazneni postupak može se definirati kao slijed radnji utvrđenih zakonom i koje provode određene legitimno ovlaštene osobe kako bi se odlučilo je li počinjeno kazneno djelo i, ako jest, pravne posljedice istog.

Kazneni postupak obično započinje kad se javne vlasti obavijeste da je počinjeno kazneno djelo, čime započinje faza istrage.

U Hrvatskoj kazneni postupak se razvija na sljedeći način:

Slika. 2 - Faze kaznenog postupka u Hrvatskoj.

a) PRIJAVA

Nakon prijave kaznenog djela, pokreću se dokazne radnje koje prethode istrazi. Kriminalističko istraživanje obuhvaća sve radnje usmjerene na utvrđivanje je li počinjeno kazneno djelo, tko ga je počinio, te pronalaženje i prikupljanje dokaza. Faza izvida može trajati od nekoliko tjedana do nekoliko mjeseci, ovisno o količini dokaza koji se prikupljaju i složenosti kaznenog djela.

Ovo je prva faza kaznenog postupka, koja se naziva i izvidima, a provodi je kriminalistička policija pod nadzorom državnog odvjetnika. Rok u kojem je državni odvjetnik obvezan donijeti odluku o kaznenoj prijavi je šest mjeseci od dana upisa prijave u registar kaznenih prijava.

U ovoj će fazi policijski službenici prikupiti dokaze, na primjer:

- Razgovor sa žrtvom, osumnjičenim i svjedocima;
- Ispitivanje mjesta zločina radi traženja dokaza;
- identificiranje osumnjičenog, odnosno traženje od žrtve ili svjedoka da detaljno opišu osobu koja je počinila zločin, jesu li je prije vidjeli i pod kojim okolnostima i, u konačnici, mogu li je identificirati iz skupine ljudi ili brojnih fotografija kao počinitelja zločina;
- traženje mišljenja vještaka: na primjer, balistički stručnjak koji analizira putanju metka ili psiholog koji ocjenjuje osobnost osumnjičenog ili liječnik koji procjenjuje tjelesne ozljede itd. .
- traženje potencijalno relevantnih dokumenata kao što je izvještaj iz zdravstvenog centra u kojem je žrtvi pružena pomoć ili popis telefonskih poziva osumnjičenika itd.

Nakon prikupljanja potrebnih dokaza, spis predmeta se šalje državnom odvjetniku koji tada odlučuje o sudbini konkretne prijave kaznenog djela.

Slika. 3 - Mogućnosti po zaprimljenoj prijavi.

Odluka ovisi o tome vjeruje li državno odvjetništvo da postoji dovoljno dokaza da je osumnjičeni počinio kazneno djelo.

a.1.) Optuživanje počinitelja:

Ako državni odvjetnik vjeruje kako postoji dovoljno dokaza o osumnjičenom za počinjenje kaznenog djela, on / ona će biti formalno optužen i bit će mu suđeno. U optužnici (službenoj kaznenoj optužbi), državni odvjetnik iznijet će ime optuženika, za koja djela se vjeruje da je/su počinili, za koja se kaznena djela tereti/e i koje dokaze državno odvjetništvo namjerava predložiti sudu.

a.2.) Zatvaranje predmeta:

Ako državni odvjetnik smatra kako nema dovoljno dokaza da je kazneno djelo počinio taj osumnjičeni, on / ona će tada odlučiti o nepokretanju postupka - obustava postupka i slučaj je zaključen. Nažalost, nisu svi slučajevi riješeni. Ponekad možda neće biti

moguće otkriti tko je počinio kazneno djelo/prekršaj ili nema dovoljno dokaza da državni odvjetnik podnese optužnicu. Kada je riječ o počinjenju nekoliko kaznenih djela, okrivljenik se može optužiti i samo za neka od njih, a od ostale optužbe može se odustati. Zatvoreni slučaj može se ponovno otvoriti ako se pojave značajni novi dokazi.

a.3.) Privremena obustava postupka:

Ovo je mogućnost za okrivljenika da spriječi da bude osuđen i na taj način ima kaznenu evidenciju: na određeno vrijeme koje odredi sudac, slučaj se može obustaviti, a zauzvrat se optuženiku nameće jedna ili više obveza - na primjer, platiti odštetu žrtvi, donirati određenu svotu novca ili državi ili privatnim dobrotvornim organizacijama, pružiti uslugu od interesa za zajednicu, ne živjeti u određenim područjima ili ne kontaktirati određene ljude itd. Ako osumnjičenik ispunjava ove obveze tijekom razdoblja suspenzije, slučaj je zatvoren. Privremena obustava predmeta odnosi se samo na kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 5 godina, a kad žrtva ima status oštećenika, i s tim se slaže.

Osim kada to dopušta posebni zakon, državni odvjetnik može odbiti kaznenu prijavu ili se odreći kaznenog progona, iako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo koje se goni po službenoj dužnosti i za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina. Ako je s obzirom na okolnosti, vjerojatno da će u kaznenom postupku okrivljenik biti oslobođen kazne; ako je izvršenje kazne u tijeku protiv okrivljenika,

a pokretanje kaznenog postupka za drugo kazneno djelo nema svrhu s obzirom na težinu, prirodu djela i motive iz kojih je počinjeno, te rezultate postignute kaznom ili druga kaznena djela, ako je okrivljenik izručen ili predan stranoj državi ili međunarodnom kaznenom sudu radi vođenja postupka za drugo kazneno djelo i ako se okrivljenik optužilo za više kaznenih djela s kojima je počinio dva ili više kaznenih djela, ali je korisno počinitelja osuditi samo za jedno, jer pokretanje kaznenog postupka za druga kaznena djela ne bi imalo značajnog utjecaja na izricanje kazne ili druge mjere protiv počinitelja.

a.4.) Slanje dokaza privatnom tužitelju (privatna tužba):

U slučaju lakšeg kaznenog djela - koje obično ima prirodu privatnog kaznenog djela - postupak je drugačiji. Nakon podnošenja kaznene prijave, žrtva ima 8 dana da se prijavi za status tužitelja. Ovaj status omogućava žrtvi da aktivnije sudjeluje u slučaju, tako što će moći intervenirati u fazi istrage, napisati privatnu tužbu i posljedično iznijeti različite dokaze. Da bi žrtva dobila status tužitelja, žrtva ne mora imati odvjetnika, ali mora platiti sudsku pristojbu. Kada su u pitanju kaznena djela koje se gone privatnom tužbom, žrtva je obavezna imati status oštećenika. Završetkom istražnih radnji, državno odvjetništvo odlučuje hoće li podići optužnicu ili ne. U slučaju da odluči odbaciti prijavu šalje oštećeniku sve prikupljene dokaze koji tada odlučuje hoće li podići privatnu tužbu ili ne.

b) ISTRAGA

Ova faza nije obavezna. Istraga će se provesti za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora duža od pet godina, osim ako Državno odvjetništvo ima dovoljno dokaza za podizanje optužnice. Državno odvjetništvo mora provesti istragu ako postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora preko petnaest godina ili dugotrajna kazna zatvora, te ako postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo u stanju neubrojivosti.

Državno odvjetništvo prikupit će dokaze i podatke potrebne za odlučivanje hoće li se podići optužnica ili obustaviti postupak, kao i dokazi koji neće moći biti izvedeni na ročištu ili bi njihovo izvođenje bilo teško. Ako je državni odvjetnik ispitao okrivljenika prije donošenja odluke o provođenju istrage, odlučit će o pokretanju istrage u roku od 48 sati od ispitivanja.

Istraga se mora završiti za šest mjeseci, a u određenim slučajevima državni odvjetnik može dobiti dodatnih šest mjeseci, a samo u određenim slučajevima dodatnih šest mjeseci. To bi značilo do 12 mjeseci, a u određenim slučajevima 18 mjeseci.

Faza istrage uključuje određene radnje, osim uzimanja izjava stranaka poput pretraživanja prostorija i sve druge imovine, privremenog oduzimanja predmeta, prepoznavanja, snimanja, uzimanje otisaka prstiju, vještačenja i slično.

U ovoj fazi, sudac zvan sudac istrage je angažiran ako je počinitelj u istražnom zatvoru ili ako je potrebno ispitati žrtve jer postoji opasnost da neće iskazivati na raspravi, njegova uloga je odlučivanje o produljenju mjera i istražnog zatvora, te ispitivanje osoba na dokaznom ročištu.

Faza istrage završava istraga završava odlukom državnog odvjetnika o tome hoće li podići optužnicu ili ne.

b.1.) Optuživanje:

Optužnicu podnosi državni odvjetnik nakon završetka istrage. Državno odvjetništvo podnijet će optužnicu za kaznena djela za koja se ne provodi istraga ako prikupljeni podaci iz kaznene prijave, koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja, predstavljaju dovoljnu osnovu za podizanje optužnice.

Prije podizanja optužnice, okrivljenik se mora ispitati, osim ako zakon ne predviđa suđenje u odsutnosti. Optužnica će se dostaviti optužnom vijeću. Predsjednik optužnog vijeća obustavit će kazneni postupak ili odbiti optužnicu koju nije podigao ovlašteni tužitelj, a koja je podignuta iako nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti ili nakon isteka određenih rokova. O žalbi na odluku predsjednika optužnog vijeća odlučuje viši sud. Optuženik ima pravo podnijeti pisani odgovor na optužnicu u roku od osam dana od primitka optužnice. Ako vijeće utvrdi da je optužnica osnovana, donijet će rješenje kojim se optužnica potvrđuje.

b.2.) Neoptuživanje:

Ako optužno vijeće odluči odbaciti slučaj, okrivljenik neće ići na suđenje. Na ovu odluku mogu se žaliti državni odvjetnik ili privatni tužitelj.

- Presuda na temelju sporazuma stranaka

Nakon primitka pisane izjave za donošenje presude na temelju sporazuma stranaka, optužno vijeće utvrdit će da li se stranke slažu oko sadržaja izjave i unijeti je u zapisnik, a zatim odlučiti potvrditi optužnicu. Ako potvrdi optužnicu, vijeće će na temelju sporazuma stranaka odlučiti o prihvaćanju izjave za donošenje presude i izreći kaznu ili drugu mjeru.

c) RASPRAVA

Nakon donošenja odluke o optužnici, predmet prelazi na prvostupanjski sud, a optuženiku će se suditi po optužnici.

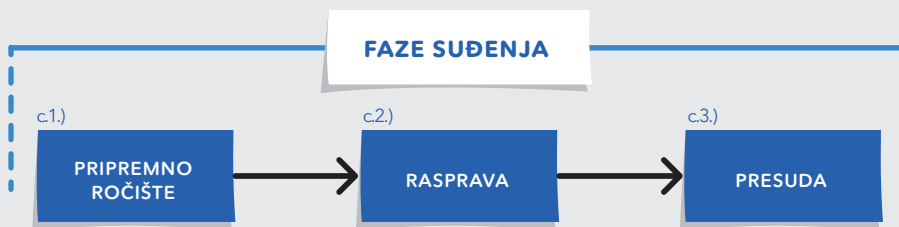
Suđenje je ročište/rasprava koje se održava u sudnici. Svrha suđenja je odlučiti postoji li dovoljno dokaza da se optuženik osudi za kazneno djelo/prekršaj za koji je optužen i, ako postoji, izreći kaznu. Važno je znati da čak i kada se optuženiku izrekne kazna, to ne znači da će ići u zatvor. Širok je raspon sankcija koje se mogu izreći, a zatvor samo je jedna od njih.

Na suđenju se raspravlja i o tome imaju li žrtva i bilo koje druge osobe, koje su pretrpjele gubitke kao rezultat zločina, pravo na naknadu štete. O imovinskopravnom zahtjevu

koji proizlazi iz počinjenja kaznenog djela raspravljat će se na prijedlog oštećenika u kaznenom postupku, ako to ne bi značajno odužilo postupak. Imovinskopravni zahtjev može se odnositi na bilo koji zahtjev koji se može podnijeti u postupku. Oštećenik može podnijeti zahtjev za pokretanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku ili parničnom postupku (naknadna štete, vraćenje stvari u prvobitno stanje i slično). Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku podnosi se tijelu kojem se podnosi kaznena prijava ili sudu koji vodi postupak. Prijedlog se može podnijeti najkasnije do završetka dokaznog postupka pred prvostupanjskim sudom.

Suđenja su gotovo uvijek otvorena za javnost, odnosno svatko može ući u sudnicu i prisustvovati raspravi. Međutim, postoji nekoliko iznimaka: Zakon o kaznenom postupku dopušta sucu da isključi javnost, kako bi zaštitio žrtvinu privatnost. Ovo je posebna odredba, u slučajevima koji uključuju seksualne zločine ili trgovinu ljudima ili kada je žrtva djeteta. S druge strane, žrtve koje se smatraju posebno ranjivima također imaju pravo sudjelovati u suđenju bez javnosti.

Suđenje se može podijeliti u 3 glavne faze: pripremno ročište, rasprava i donošenje presude.

Silka. 4 - Faze suđenja

c.1.) PRIPREMNO ROČIŠTE

Nakon što primi spis predmeta, sudac (koji nije isti sudac kao sudac istrage) zakazuje datum suđenja i izdaje poziv te pisanu obavijest, koja se dopisom šalje svim strankama koje u tome moraju sudjelovati. Pripreme za raspravu uključuju održavanje pripremnog ročišta, zakazivanje rasprave (nekadašnja glavna rasprava) i donošenje drugih odluka povezanih s vođenjem postupka. Protiv odluka koje je predsjednik vijeća donio tijekom priprema za ročište nije dopuštena žalba.

Pripremno ročište nije javno i na njega mogu doći samo pozvane osobe. Pripremno ročište neće se održati u postupku za kazneno djelo za koje je predviđena kazna zatvora do petnaest godina.

Na pripremno ročište pozvat će se optuženi, njegov branitelj, tužitelj i oštećenik, odnosno njihovi zakonski zastupnici i opunomoćenici, a po potrebi i tumač. U pozivu za pripremno ročište stranke će se upozoriti da na pripremnom ročištu mogu predložiti nove dokaze koji se mogu koristiti za utvrđivanje činjenica.

U vezi s pripremom žrtava za suđenje, više potražite u odjeljcima 5,6 i 7 ovog Praktičnog vodiča.

c.2.) Rasprava

Raspravom predsjedava sudac/kinja. U slučajevima koji uključuju teža kaznena djela, sud se sastoji od tri suca i naziva se sudsko vijeće.

U Hrvatskoj Općinski sudovi zasjedaju u vijećima sastavljenim od jednog suca i dva suca porotnika, ako zakonom nije drugačije određeno. Za kaznena djela za koja je kao glavna kazna propisana novčana kazna ili zatvor do pet godina, sudac općinskog suda sudit će kao sudac pojedinac. Županijski sudovi presuđuju u prvom stupnju u vijećima koja se sastoje od jednog suca i dva suca porotnika, te u vijećima od dva suca i tri suca porotnika za kaznena djela za koja je propisana dugotrajna kazna zatvora, ako zakonom nije drugačije određeno. U vijeću sastavljenom od tri suca, županijski će sudovi odlučivati o žalbama na odluke općinskih sudova.

Ostali koji su prisutni na raspravi su: državni odvjetnik, sudski službenik, okrivljenik i njegov / njezin odvjetnik, oštećenik, kada je žrtva dobila taj status, i njegov / njezin odvjetnik, svjedoci i vještaci.

Zbog principa neposrednosti i najvećeg interesa za spontanost izjava, idealno je da se rasprava odvija bez prekida od početka do kraja i predviđa prikupljanje svih dokaza u predmetu, ispitivanjem optuženika, svjedoka, vještaka, oštećenika. Kako često rasprava traje dugotrajno, žrtvi može imati preplavljujuće i povećane uznemirujuće osjećaje.

Rasprava započinje identificiranjem optuženika, a zatim sudac čita optužnicu. Dalje, državni odvjetnik i opunomoćenik žrtve i branitelj, ako žele, imaju svoj red da govore kako bi mogli ukratko opisati ono što namjeravaju dokazati. Međutim, uobičajno je prijeći izravno na fazu dokaza.

Svi se dokazi na raspravi iznose sucu i ostalim sudionicima kako bi svoje iskustvo s dokazima učinili što neposrednijim. Ispituje se optuženik, a ispituju se svjedoci čak i ako su već svjedočili tijekom istrage. Od vještaka se može tražiti da objasne nalaze koje su proveli, a dokumenti poput medicinskih izvještaja ponovno se procjenjuju.

- Prva osoba koju treba ispitati je okrivljenik o tome kako se osjeća - krivim ili ne za točke optužbe ili cijelu optužnicu. O odgovoru ovisi nastavak postupka. On / ona ima pravo odbiti dati bilo kakvu izjavu jer nitko ne može biti prisiljen svjedočiti protiv sebe. Međutim, ako odluči dati izjavu, izjasni se da nije kriv po svim ili nekim od optužbi, bit će ispitan na kraju dokaznog postupka, osim ako ne zatraži drugačije. Tada se žrtva poziva da svjedoči i svi svjedoci i vještaci .. Dokazi na ročištu izvode se sljedećim redoslijedom:
 - **1)** dokazi optužbe,
 - **2)** dokazi obrane,
 - **3)** dokazi optužbe koji pobijaju navode obrane,
 - **4)** dokazi obrane kao odgovor na pobijanje,
 - **5)** sudski dokazi.

Normalno je da državni odvjetnik, opunomoćenik žrtve ili branitelj ponekad prekidaju odgovore žrtava pitanjima jer će možda biti potrebno dati bolje ili detaljnije objašnjenje nekih aspekata koji su manje jasni. Moguće je da se žrtve osjećaju nelagodno zbog nekih pitanja koja im postavlja branitelj i misle da osporavaju ono što su prošle.

Zatim se ispituju svjedoci. Bilo kojeg svjedoka mlađeg od 18 godina može ispitati samo sudac, putem stručnog suradnika, ali ostali sudionici mogu tražiti od suca da postavi pitanja koja smatraju relevantnim.

Optuženik se može udaljiti iz sudnice dok svjedoče neki svjedoci, posebno žrtva, ako sud smatra da njegova prisutnost može odvratiti žrtvu od istine ili ako je žrtva mlađa od 18 godina i postojе razlozi za vjerovanje da svjedočenje u nazočnosti optuženika može imati ozbiljan štetan učinak.

Tada se saslušavaju vještaci ako je to zatraženo ili kada sud želi razjasniti bilo koji detalj nalaza koji su izradili. To se obično događa nakon davanja iskaza svjedoka.

Svi usmeni dokazi dani na sudu bilježe se tako da, ako postoji žalba, žalbeni sud može pročitati zapisnike, preslušati snimke optuženika i žrtve kada svjedoče putem audio video veze.

Osim svjedoka, mogu biti relevantni i drugi dokazi poput dokumenata koji moraju biti uključeni u spis kako bi se uzeli u obzir. Sudac također može smatrati

važnim posjetiti mjesto zločina kako bi ga bolje upoznao i kako bi ponovno utvrdio činjenicu/e u nazočnosti svih sudionika u postupku.

Nakon faze izvođenja dokaza, sudac će postaviti optuženiku nekoliko pitanja o njegovoj osobnoj, obiteljskoj, profesionalnoj i financijskoj situaciji. Odgovori na ova pitanja uzimaju se u obzir u odluci suda, posebno u pogledu odmjeravanja kazne: na primjer, financijska situacija okrivljenika uzima se u obzir prilikom odluke koju novčanu kaznu će izreći.

Nakon toga, državni odvjetnik, oštećenikov odvjetnik i odvjetnik obrane / branitelj imaju pravo iznijeti završne riječi, odnosno reći sucu ono što smatraju dokazanim ili na drugi način i, ako smatraju da je dokazano da je optuženik počinio kazneno djelo /prekršaj, koju kaznu treba izreći. Nakon ovih izjava, okrivljenik može i dalje, ako želi, dodati bilo što drugo što smatra važnim za svoju obranu.

Osim što je pozvana da iskaz, žrtva može sudjelovati u suđenju kao oštećenik.

Kao oštećenik, žrtva ima aktivnu ulogu u raspravi putem svog odvjetnika ili sama; on / ona surađuje s državnim odvjetnikom u izradi dokaza o činjenicama opisanim u optužnici, a njegov / njezin odvjetnik može, na primjer, podnijeti dokaze, unakrsno ispitati optuženika, svjedoke i vještake. Na kraju suđenja, oštećenik može iznijeti svoje argumente, odnosno dati svoje mišljenje o izvedenim dokazima i o tome treba li optuženika osuditi ili ne.

Kao oštećenik, žrtva će braniti svoje pravo na naknadu štete, žrtva može imati odvjetnika u slučaju imovinskopravnog zahtjeva i prima ga besplatno ako je pretrpjela kazneno djelo koje se kažnjava kaznom zatvora duljom od pet godina, ako pretrpi teže posljedice kaznenog djela, ima pravo na stručnu pomoć savjetnika u sastavljanju podneska. Ako žrtve imaju odvjetnika, potonji može unakrsno ispitati optuženika, svjedoke i vještake o aspektima vezanim uz zahtjev za naknadu štete, posebno o šteti koju je žrtva pretrpjela zbog kaznenog djela.

Koji god položaj žrtva zauzela na raspravi, njezina je prisutnost vrlo važna ne samo zbog važne uloge koju može igrati u procesu oporavka, već i za dobro provođenje pravde i traženje istine.

c.3.) Presuda

Ako je slučaj jednostavan i odluka laka, sudac može odmah objaviti presudu. Međutim, češće je da sudac zakaže datum za čitanje odluke nekoliko dana poslije završetka rasprave.

Presuda je odluka u postupku i uključuje činjenice koje sudac smatra dokazanim, nedokazane činjenice i dokaze na kojima se temeljila.

Ako je okrivljenik osuđen, odluka također uključuje vrstu kazne i podatke uzete u obzir pri odlučivanju o kazni.

U slučajevima koji se vode pred sudskim vijećem, odluka se donosi prostom većinom glasova.

U slučajevima kojima sudi vijeće, odluka se donosi i natpolovičnom većinom glasova sudaca i porotnika. Odluka se naziva presudom kad odluku donosi vijeće ili porotni sud.

Optuženik može biti osuđen za jedno ili više kaznenih djela, a oslobođen drugih, ili čak oslobođen od svih kaznenih djela, za koje je optužen. Ako optužba obuhvaća nekoliko kaznenih djela, u presudi će se navesti za koje kazneno djelo se optužba odbija ili je optuženi oslobođen ili proglašen krivim. U izreci presude kojom se odbacuje i u presudi kojom se optuženi oslobađa navodi se činjenični i pravni opis i naziv kaznenog djela za koje se optuženi tereti, zbog čega je optužba odbijena ili je optuženik oslobođen, i odluka o troškovima kaznenog postupka i o imovinskopravnom zahtjevu ako je podnijet.

Sudionici postupka imaju pravo dobiti primjerak presude, uglavnom bez daljnjeg zahtjeva. U svakom slučaju, svatko ima pravo pročitati presudu i trebao bi je zatražiti u uredu suda ako to želi.

d) ŽALBA

Ako se okrivljenik ili oštećenik ne slože s presudom, mogu podnijeti žalbu putem svojih odvjetnika. No to nije nužno. Državni odvjetnik također može izjaviti žalbu, čak i ako je to samo u interesu optuženika.

Žalba se mora podnijeti u pisanom obliku sudu na kojem se suđenje odvijalo u roku od 15 dana od čitanja presude ili, u slučaju da stranka ili njezin odvjetnik nisu bili prisutni, od datuma kada su dobili kopiju presuda. U posebno složenim slučajevima, rok za podnošenje žalbe može se produžiti za dodatnih 15 dana.

Žalba mora sadržavati žalbene osnove, ukazivati na neslaganja s presudom i mora "vagati" dostavljene dokaze i / ili jesu li se poštivali primjenjivi zakonski postupci.

Obavještavaju se sve stranke u postupku na koje utječe podnošenje žalbe na podnošenje svog odgovora u roku od 8 dana.

Prvostupanjski sud žalbu i odgovore na nju, zajedno s ostalim elementima bitnim za slučaj, šalje žalbenom sudu.

Nakon što se žalba ispita, ona se dodjeljuje sudu. Može se zakazati ročište na kojem će sve stranke imati priliku iznijeti usmene argumente o činjenicama i razlozima neslaganja s pobijanom odlukom. Ovo će se ročište održati samo ako su stranke to zatražile ili ako sudac vjeruje da je potrebno preispitati dokaze dane u prvom suđenju. Nakon završetka žalbenog ročišta ili nekoliko dana kasnije, žalbeni sud donosi odluku.

Žalba se može izjaviti ne samo protiv presude već i protiv drugih odluka donesenih u različitim fazama postupka.

Kad više nije moguće izjaviti žalbu, bilo zato što je rok istekao ili zato što zakon ne dopušta daljnje žalbe, odluka postaje pravomoćna ili, drugim riječima, slučaj je presuđen.

II. 2. TKO JE TKO?

II. 2.1. Tko je žrtva?

Prema Direktivi o žrtvama, žrtva je fizička osoba koja je pretrpjela štetu, uključujući fizički, mentalni ili emocionalni ili ekonomski gubitak koji je izravno prouzročen kaznenim djelom. S tim u vezi, žrtvama se smatraju i članovi obitelji osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom i koja je pretrpjela štetu uslijed smrti te osobe.

Žrtva kaznenog djela je fizička osoba koja je pretrpjela fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda koji su izravna posljedica kaznenog djela. Žrtvom kaznenog djela smatraju se i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati. Oštećenik je žrtva kaznenog djela i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno koje sudjeluju u svojstvu oštećenika u postupku.

II. 2.2. Tko je svjedok?

Svatko tko ima izravno znanje o činjenicama važnim za postupak može biti pozvan kao svjedok, odnosno vidio je da se zločin dogodio ili znao nešto važno za otkrivanje istine. Na neki način, svjedoci se mogu smatrati "neizravnim" žrtvama, jer svjedočenje kaznenom djelu ili nasilnoj situaciji, može prouzročiti emocionalnu štetu.

Prema članku 283. Zakona o kaznenom postupku: "Osobe koje će vjerojatno moći dati podatke o kaznenom djelu, počinitelju i drugim važnim okolnostima pozivaju se kao svjedoci."

U principu, svatko tko je pozvan kao svjedok mora svjedočiti, uz nekoliko iznimaka: bliski rođaci optuženika, koji mogu odbiti svjedočenje (takozvana blagodat nesvjedočenja), i ljudi pokriveni profesionalnom tajnom, poput novinara, liječnici i branitelji. Međutim, još uvijek im se može naložiti da svjedoče ako je zločin ozbiljan i ako je njihovo svjedočenje presudno za traženje istine. U slučajevima kada je dijete žrtva, ne postoji mogućnost da se ne svjedoči.

Svaki svjedok koji je pozvan da svjedoči mora prisustvovati sudskoj raspravi na datum i u vrijeme i na mjestu navedeno u pismu s obavijesti, slijediti upute kako dati svoj iskaz i istinito odgovarati na pitanja. U suprotnom, državno odvjetništvo ih može optužiti za krivokletstvo ili ih prisilno dovesti.

Svjedoci su dužni navesti kućnu adresu za potrebe sudskih obavijesti/poziva, osim ako se utvrdi da je svjedok ranjiv prema Zakonu o zaštiti svjedoka. U Hrvatskoj se to rješava na način da se pred okrivljenikom svjedoka ne pita za kućnu adresu, već se isto preuzima iz poziva.

Na dan održavanja rasprave svjedoci ne smiju biti u sudnici prije svjedočenja, pa bi trebali pričekati u prostoru za čekanje / hodniku, i ući u sudnicu samo kako bi svjedočili. Na nekim sudovima (Vukovar, Osijek, Zagreb, Sisak, Zadar, Rijeka i Split) nalaze se Odjeli za svjedoke i žrtve sa prostorijama - čekaonicama.

Mjere zaštite svjedoka mogu se provoditi kad god postoje rizici za život, fizički i psihički integritet, slobodu i imovinu svjedoka, a ujedno i od izuzetno velike vrijednosti zbog njihovog doprinosa u dokazivanju kaznenog djela/prekršaja. Te se mjere mogu proširiti tako da obuhvate rođake svjedoka i druge njima bliske osobe.

U svakom slučaju, okrivljenik može biti udaljen iz sudnice dok svjedok, posebno žrtva daju iskaz, ako sud smatra da prisutnost okrivljenika može odvratiti svjedoka od istine ili ako je svjedok osoba mlađa od 18 godina te postoji sumnja ili rizik da svjedočenje u nazočnosti optuženika može imati ozbiljan štetan učinak.

[Svjedoci imaju pravo na naknadu putnih troškova, nastalih sudjelovanjem u postupku.](#)

II. 2.3. Tko je pružatelj/ica podrške žrtvama?

Pružatelj/ica podrške žrtvama je netko tko ima odgovarajuće kvalifikacije, te čiji je posao identificirati, pratiti i pružiti podršku žrtvama kaznenog djela.

Pružatelj/ica podrške žrtvama razumije kako se žrtva osjeća i što prolazi kroz postupak, a njegov/zin je posao pomoći žrtvi da prevlada ili, barem, ublaži njegov eventualni negativni utjecaj.

Da bi obavljao ove dužnosti, pružatelj/ica podrške žrtvama posjeduje niz profesionalnih i osobnih vještina. Osim što posjeduju akademske kvalifikacije u području usko povezanom s potrebama žrtava nasilja, poput psihologije, prava, socijalne

skrbi, između ostalog, prošli su i specijaliziranu obuku za podršku žrtvama. Stoga imaju detaljno znanje o pitanjima kao što su posljedice viktimizacije, reakcije žrtve i dostupne usluge podrške, itd.

Na osobnoj razini, pružatelj/ica podrške žrtvama je sposoban saslušati žrtvu, razumjeti njezinu krhkost u ovom trenutku i pružiti joj emocionalnu podršku, prihvatiti ono što je žrtva spremna reći i također ono o čemu nije voljna razgovarati i poštivati njezine odluke, čak i kad se ne slaže s njima, jer smatra kako nisu najbolje za nju.

Kad je potrebno, on/ona žrtve mogu pratiti na sudu ili policiji ili dok se provode dokazne radnje. U to je vrijeme za žrtvu važno da sa sobom ima nekoga kome može vjerovati i tko može pružiti podršku.

Kada komuniciraju s pravosudnim sustavom, žrtve mogu biti u pratnji pružatelja/ice podrške. U tim trenucima, kako bi se smanjila tjeskoba, nije samo važno da žrtve unaprijed znaju što mogu očekivati od svakog pravnog koraka, jer je presudno i imati nekoga kome vjeruju. U tom pogledu, pružatelj/ica podrške može pružiti podršku i žrtvama prateći ih na sudu, policiji, a osim što će im pokazivati sud, objasniti kako funkcionira sudski postupak i odgovoriti na sve sumnje i pitanja koja bi mogli imati u vezi s postupkom.

III. ZAŠTO PRATITI ŽRTVE I SVJEDOKE U KAZNENOM POSTUPKU?

Iako svaki zločin različito utječe na žrtve, većina žrtava doživljava emocionalne i psihološke promjene, uključujući osjećaj tjeskobe, srama i nepravde. Uz to, većina žrtava ima ograničeno znanje o pravosudnom sustavu i onome što od njega/nje može očekivati, što zajedno s neuspjehom sustava u usvajanju osjetljivog pristupa žrtvama, često može dovesti do osjećaja neizvjesnosti i tjeskobe u interakciji s počiniteljem i ostalim pravni subjektima.

Istraživanje Agencija za ljudska prava EU, također je pokazalo kako su žrtve više puta naglasile važnost da ih u policiju prati osoba kojoj vjeruju, i to ne samo zbog stresne situacije. Žrtve su cijenile potporu u pripremi za sudsko suđenje, npr. omogućujući im da pregledaju sudnicu prije početka suđenja i saznaju gdje će biti sudionici postupka. Naglasili su značaj praćenja sudskog postupka.

U istom istraživanju, žrtve su više puta naglasile važnost da ih tijekom postupka prati osoba kojoj vjeruju zbog stresnih osjećaja koje u tim situacijama osjećaju. Žrtve su također izjavile da cijene podršku u pripremi za suđenje, npr. omogućujući im da posjete sudnicu prije početka suđenja i nauče gdje se tko nalazi/sjedi, tko prvi govori itd.

Što se tiče prava žrtava, treba istaknuti sukobljene uloge žrtve kao svjedoka i kao stranke u postupku (kada se nalazi i u ulozi oštećenika). S jedne strane, očekuje se nepristrano svjedočenje, dok će se, s druge strane, žrtve, koje imaju izravno iskustvo s

činjenicama, boriti s osjećajem tjeskobe kako bi proživjeli nasilje ili doživjeli kazneno djelo, dok svjedoče, a koji zauzvrat može dovesti do sekundarne viktimizacije. U tom smislu, pružatelj/ica podrške će pripremiti žrtvu za ovo iskustvo koje će nužno biti donekle emocionalno i osnažiti ih da iskaz bude najobjektivniji i najtočniji mogući, tako da, na kraju, mogu biti sigurni da su dali sve od sebe kako bi doprinijeli pravdi i naći svojevrsno "zatvaranje poglavlja".

Kako se policija, pravosudna tijela i odvjetnici obično fokusiraju na žrtve samo kao svjedoke, najvažnije je da žrtve smiju biti u pratnji pružatelja/ice podrške žrtvama, a tijekom svakog koraka kaznenog postupka. Zbog specijalizirane obuke pružatelja/ice podrške, oni su bolje opremljeni za ostvarivanje prava

žrtve. Ujedno, mora se postići pravična ravnoteža u svrhu zaštite žrtve od sekundarne viktimizacije i osiguravanja boljih sudskih ishoda. Pritom je praksa praćenja dodana vrijednost i za žrtvu i za nesmetano funkcioniranje pravosudnog sustava.

Stoga je glavni cilj pratnje rješavanje sekundarne viktimizacije i njezinih štetnih učinaka na sudski postupak, što je moguće postići usredotočenjem na tri cilja:

- (I)** promicanje učinkovite podrške žrtvama i svjedocima tijekom sudskog postupka;
- (II)** doprinos smanjenju njihove anksioznosti u vezi sa sudskim postupcima i;
- (III)** promicanje djelotvornog izvršavanja prava žrtava unutar pravosudnog sustava.

U tom kontekstu, pružatelj/ica podrške žrtvama ne samo da može pružiti emocionalnu podršku (pomoći žrtvi u suočavanju s traumom, pomoći pri upoznavanju s pravosudnim sustavom, uključujući razvijanje otpornosti), već može pružiti i pravne i praktične informacije, čime se žrtva osnažuje za donošenje objektivnijih odluka.

Osim toga, žrtve u pratnji bolje su osnažene za proces, što će zauzvrat povećati učinkovitost kaznenog postupka, jer će žrtva vjerojatnije pridonijeti boljem postupku i prikupljanju dokaza.

Uz to, žrtve pripisuju veliku važnost odnosu s pružateljem/icom podrške žrtvama, temeljenom na povjerenju, predanosti i povjerljivosti, što dovodi do zaključka da organizacije za podršku mogu biti prikladnije za pružanje podrške i pratnje žrtvama od oslanjanja na javne vlasti.

S tim u vezi, postoji nekoliko prednosti koje se mogu istaknuti u vezi s pratnjom žrtve u kaznenom postupku; s jedne strane, ublažava traumu - što doprinosi boljem oporavku - i sprječava sekundarnu viktimizaciju, jer pomaže žrtvi u ponovljenim ispitivanjima i pregledima koje provode tijela postupka. S druge strane, to izravno rezultira boljom kvalitetom pruženih dokaza, olakšavajući sudski ishod i posljedično pogodujući provedbi pravde.

Slično tome, usvajanje sveobuhvatnije usluge podrške, uključujući prakse praćenja, imat će pozitivan utjecaj na žrtve i svjedoke, što će rezultirati boljim osnaživanjem žrtava za kazneni postupak. Specijalizirana podrška koju pruža Pružatelj/ica podrške žrtvama usredotočuje se na potrebe žrtava i istovremeno stvara vezu između uključenih pravnih čimbenika, omogućujući lakšu komunikaciju između svih i pridonoseći stvaranju prostora za kvalitetnu podršku.

III. 1. U KOJIM POSTUPCIMA SE ŽRTVA ILI SVJEDOK MOGU PRATITI?

III. 1.1. Hrvatski okvir pratnje žrtava u kaznenom postupku

Prisustvo pružatelja/ice podrške zakonom nije predviđeno kao obavezno. Također niti izričito svjedoka, već žrtve. Inače, ako to nije u suprotnosti s interesima žrtve ili ako ne utječe na dobar tijek postupka, u trenutku prvog kontakta s nadležnim tijelima može ih pratiti osoba po njihovom izboru. Žrtva može zatražiti pratnju u slučaju da joj je, zbog utjecaja kaznenog djela, potrebna pomoć da bi razumjela ili bila razumljiva tijekom postupka.

Prema članku 43. stavku 1. točki 6. Zakona o kaznenom postupku RH: žrtva ima pravo na pratnju osobe od povjerenja u poduzimanju radnji u kojima sudjeluje. Prema članku 202. stavku 2. točki 38. Zakona o kaznenom postupku: "Osoba od povjerenja je zakonski zastupnik ili druga poslovno sposobna osoba po izboru osobe koja ima pravo na pratnju, osim ako ona ili on nisu predloženi ili pozvani kao svjedoci."

Prema članku 6. stavku 1. točki 5. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji: "Žrtva nasilja u obitelji ima pravo na pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju svih radnji u kojima sudjeluje", "Osoba od povjerenja je zakonski zastupnik ili druga punoljetna osoba po izboru žrtve nasilja u obitelji, osim ako je predložena ili pozvana u svojstvu svjedoka."

Ako to nije u suprotnosti s interesima žrtve ili ako ne utječe na tijek postupka, u trenutku prvog kontakta s nadležnim tijelima može ih pratiti osoba po njihovom izboru. Žrtva može zatražiti pratnju u slučaju da joj zbog utjecaja kaznenog djela treba pomoć da bi razumjela ili bila razumljiva tijekom postupka. Prema člancima 43. i 44. Zakona o kaznenom postupku: kada je žrtva posebno ranjiva, zakonom je predviđeno da joj može biti u pratnji posebno obučeni stručni suradnik/ica suda, ali je njezina uloga više pomoć pri ispitivanju.

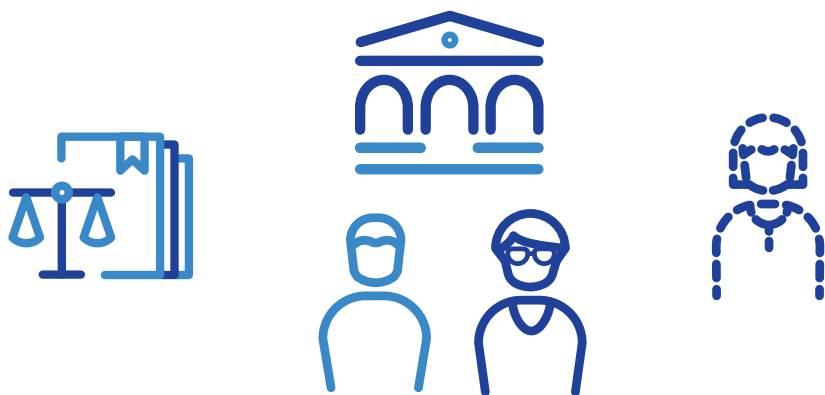
Pojedini europski zakoni o zaštiti svjedoka također predviđaju da, kad god pravosudno tijelo postane svjesno posebne ranjivosti svjedoka, tijelo mora odrediti socijalnog radnika/ice ili drugog stručnjaka koji je posebno osposobljen za praćenje svjedoka i, ako se smatra potrebnim, svjedok može imati koristi od psihološke podrške od strane obučenog stručnjaka. Pravosudno tijelo koje predsjedava postupkom može odobriti prisustvo socijalnog radnika/ica ili bilo koje druge osobe koja prati žrtvu tijekom tog sudskog postupka. U Republici Hrvatskoj Zakon o zaštiti svjedoka bavi se samo ugroženim svjedocima kojima je potrebna zaštita u smislu zaštite života i tijela, to je navedeno i u hrvatskom Zakonu o kaznenom postupku u člancima 294. - 299. Kao takav, svjedok u hrvatskom kaznenom postupku Zakon nema pravo na pratnju, to ima samo žrtva, ali čl. 438. Hrvatskog

zakona o kaznenom postupku govori o uklanjanju optuženika iz sudnice.

Sudac može iznimno odlučiti privremeno udaljiti optuženika iz sudnice ako suoptuženi ili svjedok odbije svjedočiti u njegovoj nazočnosti ili ako okolnosti pokazuju da u svojoj nazočnosti neće reći istinu. Nakon povratka optuženog na sjednicu, čitati će mu se iskaz suoptuženika ili svjedoka. Optuženi ima pravo postavljati pitanja suoptuženicima, odnosno svjedoku, a sudac će ga pitati ima li što primijetiti na njihovom svjedočenju. Na zahtjev stranaka, sud može provesti suočavanje.

Kazneni procesni zakon također predviđa da se, kad je žrtva dijete, izjava mora dati u neformalnom i povjerljivom okruženju, a dijete mora ispitati posebno obučeni stručnjak.

Ukratko:

**Zakon br. 11270/2017 + 126/19 NN 09,
od 16. rujna (Zakon o nasilju u obitelji):**

6. stavku 1. točki 5. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji: "Žrtva nasilja u obitelji ima pravo na pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju svih radnji u kojima sudjeluje."

"Osoba od povjerenja je zakonski zastupnik ili druga punoljetnja osoba po izboru žrtve nasilja u obitelji, osim ako je predložena ili pozvana u svojstvu svjedoka."

**Zakon o kaznenom postupku NN 152/08,
76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12,
56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19,
126/19 na snazi od 01.01.2020.:**

Prema članku 43. stavku 1. točki 6. hrvatskog Zakona o kaznenom postupku RH: žrtva ima pravo na pratnju osobe od povjerenja u poduzimanju radnji u kojima sudjeluje. Prema članku 202. stavku 2. točki 38.

Zakona o kaznenom postupku: "Osoba od povjerenja je zakonski zastupnik ili druga poslovno sposobna osoba po izboru osobe koja ima pravo na pratnju, osim ako ona ili on nisu predloženi ili pozvani kao svjedoci."

Nadalje, posebno kvalificirani stručnjak potreban za pomoć u ispitivanju djece prilikom davanja izjave - imenovan od strane suda, drugačije je obuke, i on/ona se nazivaju stručni suradnik/ica suda. U tom smislu, dok u prethodnom slučaju stručnjak mora osigurati da prostor i okruženje za ispitivanja djeteta budu prijateljski i adekvatni, kao i da se osigura da se pregled provodi u skladu s razinom razumijevanja i zrelosti djeteta, s ciljem što spontanijeg i najistinitijeg svjedočenja, povremeno preformuliraju pitanja koja postavlja pravosudno tijelo, potonji stručnjaci moraju pripremiti i podržati dijete i druge posebno ranjive žrtve za interakciju sa pravosudnim sustavom.

Osim toga, žrtvu može pratiti netko po njihovom izboru u nekoliko faza postupka: prijava pored policijom, tijekom faze istrage i tijekom prolaska liječničkih pregleda itd.

III. 1.2. Drugi postupci u kojima zakone ne predviđa pratnju, no u kojima bi se pratnja trebala dopustiti

Pružatelj/ica podrške žrtvama savjetuje da budu proaktivne. U tom smislu, svaki put kad žrtve pokažu interes da budu praćene treba poduzeti inicijativu da se pita tijelo koje predsjedava, tko god to mogao biti, da li dopušta žrtvi da ima pratnju. To bi se trebalo odnositi na bilo koji postupak bez obzira na njegovu prirodu, uključujući, npr. regulaciju roditeljskog prava.

Iako je pratnja predviđena isključivo kaznenim zakonodavstvom, vjerujemo da, kad to nalažu potrebe žrtve ili svjedoka, pratnju treba tražiti ili dopustiti u drugim postupcima/radnjama koje nisu izričito predviđene..

Potrebu za pratnjom može procijeniti ili pružatelj/ica podrške žrtvama, kada je žrtva ili svjedok već započeo postupak podrške u organizaciji za podršku žrtvama, ili neko službeno tijelo ili pravosudno tijelo. U prvom scenariju, na pružatelju/ici podrške žrtvama je da zatraži pratnju i obrazloži svoj zahtjev. U potonjem, budući da pružatelj/ica podrške podršku žrtvama još ne poznaje žrtvu / svjedoka, pojedino službeno tijelo ili pravosudno tijelo moraju zatražiti suradnju istog/iste.

IV. ULOGA PRUŽATELJA/ICE PODRŠKE ŽRTVAMA

Imajući na umu utjecaj zločina na žrtve, za njihov oporavak neophodno je imati stručnjaka na njihovoj strani koji će im pomagati i pratiti ih tijekom pravnog postupka, smanjujući tako osjećaj tjeskobe i osiguravajući da žrtve dobiju sve potrebne informacije o pravnim koracima i tijela postupka. S tim u vezi, pružatelj/ica podrške su opremljeni pravim znanjem i praksom o tome kako profesionalno informirati i podržati žrtvu zločina, osiguravajući da se njihova prava implementiraju, ne samo teorijski, već i u praksi.

Preciznije, Pružatelj/ica podrške žrtvama igra dvostruku ulogu kada prati žrtve kaznenog djela /prekršaja u sudskim postupcima:

- Priprema i podrška žrtvama i svjedocima u kontaktu s pravosudnim sustavom. Primjeri: pružanje informacije o pravima žrtve na lako razumljiv način i praktične informacije o tome kako ih ostvariti ili koje su vrste usluga dostupne žrtvama, promicanje posjeta za upoznavanje sa sudom prije postupka, osigurati da se žrtva ne mora suočiti s počiniteljem na sudu ili na drugi način pripremiti žrtvu za taj susret, objasniti prava žrtve i što će se dogoditi u postupku itd.;
- Podržati žrtve dok sudac obavlja i provodi ispitivanje žrtava, posebno kada su djeca u pitanju. Npr. pobrinuti se da je prostor prikladan i da može osigurati svjedočenje, osigurajte da se pregled provodi uzimajući u obzir dob i stupanj zrelosti djeteta, osiguravajući da se pitanja postavljaju na način koji ne pojačava traumu uzrokujući tako sekundarnu viktimizaciju i da žrtve u

potpunosti razumiju postavljena pitanja. Pritom Pružatelj/ica podrške žrtvama ne pomaže samo žrtvi već pridonosi i boljoj kvaliteti postupka.

Intervencija pružatelj/ica podrške žrtvama tijekom ispitivanja žrtve osjetljiva je tema, jer se mora sačuvati spontanost izjava. Usprkos tome, Pružatelj/ica podrške žrtvama može, zatražiti od pravnog aktera odmor, u slučaju da žrtva postane uznemirena. U Republici Hrvatskoj ovo nije slučaj. Za razliku od drugih europskih praksi. U nekim slučajevima, suci mogu čak dopustiti da se žrtvi preformuliraju neka pitanja radi boljeg razumijevanja žrtve ili svjedoka. U Hrvatskoj, pružatelj/ica podrške žrtvama, koji dolazi iz OCD-a, nema pravo na intervenciju, iznimka ako to zatraži predsjednik vijeća. Ako je pružatelj/ica za podršku žrtvama zaposlenik suda, tada Pravilnik o radu suda ili slični akti zakona opisuju položaj pružatelja/ice podrške.

U svakom slučaju, kako bi bio siguran, pružatelj/ica podrške žrtvama će prvo razjasniti sa sucem koliki može biti opseg podrške koju sud smatra prihvatljivim, kako bi se spriječile situacije kada se od pružatelja/ice podrške žrtvama traži da napusti sobu zbog ometanja izjave. Da bi se to dogodilo, važno je pokušati uspostaviti odnos povjerenja i s pravosudnim vlastima i sudskim službenicima. Ako je potrebno, on/ona bi trebao/la moći kontaktirati sud i zatražiti razgovor s državnim odvjetnikom ili sucem, kako bi razgovarao/la o opsegu njegove / njezine intervencije i / ili pružio informacije o potrebama žrtve.

Što se tiče putnih troškova, pružatelj/ica podrške žrtvama nema pravo na naknadu troškova, koji su nastali dolaskom/odlaskom na

postupak.

Pred kraj pratnje, mora se pružiti naknadna podrška putem kontaktiranja žrtve kako bi se procijenilo treba li joj veća ili druga vrsta podrške, čime se osigurava da pružena podrška nije u cijelosti povezana s kaznenim postupkom, već s potrebama žrtve.

V. PRIPREMA ZA POSTUPAK

V. 1. CJELOKUPNI PRIKAZ PRIPREMNE FAZE

Tri su aspekta koja će pružatelj/ica podrške žrtvama uzeti u obzir na početku faze pripreme:

- Kako se osjeća žrtva i kako vidi svoje sudjelovanje u postupku, što bi trebalo uzeti kao polazište za pripremu;
- Činjenica da nije uvijek moguće izvršiti pripremu unaprijed, tako da će ponekad biti ograničena na kratak prethodni kontakt na dan postupka;
- Činjenica da priprema određenim skupinama žrtava mora uzeti u obzir njihove posebne potrebe.

U svakom slučaju, prvo što treba učiniti je stupiti u kontakt sa žrtvom. Neke će žrtve zatražiti pratnju izravno od organizacije za podršku žrtvama, bez obzira da li im se tamo već pruža podrška ili ne. U tim će slučajevima pružatelj/ica podrške žrtvu upoznati unaprijed, pa sve do postupanja, a čime se olakšava izgradnja odnosa povjerenja.

U drugim slučajevima, pravosudno tijelo izravno kontaktira službu/ organizaciju za podršku žrtvama kako bi mogao biti imenovan pružatelj/ica podrške koji će pratiti određenu žrtvu. Bez obzira zna li ili ne žrtva za pružatelja/icu podrške žrtvama, nakon što služba/ organizacija za podršku žrtvama dobije sudsku obavijest za pratnju, pružatelj/ica bi trebao/la podnijeti zahtjev sudu tražeći kontakt

podatke žrtve kako bi pokušao uspostaviti kontakt prije sudskog postupka. Ovo je praksa većina europskih zemalja, dok u RH nema zakonske osnove za takvo postupanje, pa i traženje informacija. No sukladno europskoj praksi, valjalo bi i u RH omogućiti traženje sljedećih informacija:

- Kontakt (ako je žrtva maloljetna, kontakt zakonskog zastupnika). Svrha uspostavljanja kontakta je omogućiti pružatelju/ici podrške da stupi u kontakt sa žrtvom ili svjedokom dan/više dana prije postupka. To omogućuje širi vremenski okvir za razvijanje odnosa povjerenja i stoga olakšava žrtvi ili svjedoku snalaženje.
- Kratka povijest viktimizacije, koja se može učiniti slanjem kopije podnesene prijave. To omogućuje pružatelju/ici podrške žrtvama, ne samo da zna koja se kaznena djela/prekršaji istražuju, već i da ne postavlja nepotrebna pitanja žrtvi ili svjedoku, izbjegavajući sekundarnu viktimizaciju. Nadalje, ako organizacija ima veći broj pružatelju/ici, koji su više obučeni za pružanje podrške određenoj vrsti žrtava, to omogućava da se zahtjev za pratnjom usmjeri na prikladnijem pružatelju/ici.
- Podaci o odnosu žrtve / svjedoka i počinitelja / okrivljenika
- Pristanak žrtve da bude u pratnji (ako je maloljetnik, pristanak njegovog / njezinog zakonskog zastupnika).

U slučaju da je žrtva kontaktirana i ne želi biti u pratnji, pružatelj/ica podrške žrtvama mora poštovati odluku žrtve i o tome obavijestiti sud.

S druge strane, kada su žrtva ili svjedok već usred postupka podrške, pružatelj/ica podrške žrtvama može spoznati kako je

potrebna pratnja u postupku, bez obzira traži li to žrtva / svjedok izravno ili ne. U tom bi slučaju Pružatelj/ica podrške žrtvama trebao stupiti u kontakt s nadležnim tijelom tražeći da mu se odobri pratnja žrtve ili svjedoka

Nakon prvog kontakta sa žrtvom, on/ona moraju prijeći na sljedeće faze pripreme, uključujući provođenje osobne i posredne procjene situacije žrtve, odnosno kako se osjeća, posebne potrebe, zadovoljenje kriterija za primjenu statuta ranjive žrtve, itd. Treba naglasiti da se svaka procjena mora provoditi od slučaja do slučaja.

V. 1.1. Poznavanje povijesti viktimizacije

Nakon prvog kontakta sa žrtvom, pružatelj/ica podrške žrtvama mora provesti osobnu i neposrednu procjenu žrtve, uključujući emocionalnu, fizičku ili čak financijsku opasnost. Kao rezultat toga, pružatelj/ica podrške žrtvama će imati dovoljno informacija da odluči ispunjava li žrtva kriterije, npr. za podnošenje zahtjeva za statusom posebno ranjive žrtve. Ako pružatelj/ica za podršku žrtvama vjeruje da se radi o posebno ranjivoj žrtvi, tada on / ona mora podnijeti zahtjev sudu, koji će biti valjano obrazložen.

Ovaj zahtjev uzima u obzir mogućnost da će žrtva biti ispitana na način da bi se mogla suočiti s okrivljenikom.

V. 1.2. Razlikovanje pristupa

Nakon procjene provedene u 5.1.1., pružatelj/ica podrške žrtvama će se pobrinuti da osmisli pristup pratnje u skladu s potrebama i iskustvom svake žrtve. U tom smislu, pružatelj/ica podrške može izvršiti procjenu potreba žrtve u kombinaciji s poviješću viktimizacije kako bi bolje prilagodio pruženu potporu.

V. 1.2.1. Djeca i mladi

Ako je žrtva dijete, prvi kontakt mora biti ostvaren s roditeljima ili zakonskim zastupnicima. U ovom razgovoru pružatelj/ica podrške žrtvama prvo mora objasniti ciljeve pratnje. Kao drugo, treba se umanjiti zabrinutost roditelja i prikupiti sve moguće podatke u vezi s činjenicama kaznenog djela i djeteta, tako da prilikom izravne interakcije s djetetom unaprijed zna koje teme treba izbjegavati kako bi ublažio i ne pojačao osjećaj anksioznost djeteta.

V. 1.2.2. Osobe s invaliditetom

Također se mora uzeti u obzir i invaliditet žrtava; na primjer, tjelesni invaliditet može utjecati na mobilnost žrtve u mjestu gdje će se provoditi postupak, intelektualno oštećenje zahtijevat će odgovarajuću i specijaliziranu podršku i utječe na to kako treba pružiti potrebne informacije i pojašnjenja.

V. 1.2.3.

Osobe različitog kulturnog i vjerskog podrijetla

Različita kulturna i vjerska podrijetla također će se uzeti u obzir pri procjeni potreba žrtve pri prilagođavanju pristupa pratnje. U tom smislu, pružatelj/ica podrške žrtvama mora pokušati razumjeti ima li žrtva drugačiju kulturnu i / ili vjersku pozadinu koja može zahtijevati drugačiju pripremu.

Pružatelj/ica podrške žrtvama će također biti posebno pažljiv i osjetljiv na činjenicu da druga tijela postupanja možda neće biti upoznata s različitim kulturnim i / ili vjerskim podrijetlom žrtve. Ako je to slučaj, on/ona mora djelovati kako bi podigao svijest svih dionika.

V. 1.3. Utvrditi kako se osjeća žrtva

Ovaj je važan korak za svaku žrtvu; Pružatelj/ica podrške žrtvama bi trebao utvrditi kako se osjećaju žrtve. To znači sudjelovanje u razgovoru koji će omogućiti promicanje razmjene osjećaja; anksioznost, strahovi, itd. Osim toga, pružatelj/ica podrške žrtvama mora utvrditi je li žrtva upoznata s pravosudnim sustavom ili na drugi način ako nedostatak znanja izaziva uznemirenost žrtve.

Tijekom pripreme važno je da pružatelj/ica podrške žrtvama istražuje sa žrtvom kako se osjeća prema postupku i potiče izražavanje osjećaja s ciljem normalizacije reakcija žrtve. Osim toga, on/ona će pomoći žrtvi u ublažavanju nekih strahova koji mogu postojati.

Neki od najčešćih strahova koje su žrtve istakle su nepoznavanje pravosudnog sustava i potencijalna prisutnost optuženog u postupku. Žrtvi se mora dati pregled situacije kako će se tog dana dogoditi postupanje/ kako će izgledati postupak, s potrebnim detaljima. Što se tiče potonjeg, pružatelj/ica podrške žrtvama će pripremiti žrtvu na mogućnost susreta s okrivljenikom na mjestu radnje ili čak suočavanja s njim tijekom suđenja.

V. 2. PRVA PRIPREMNA SESIJA SA ŽRTVOM ILI SVJEDOKOM

V. 2.1. Predstavljanje i upoznavanje žrtve ili svjedoka

Korištenje digresija:

Da bi se uspostavio empatičan i povjerljiv odnos sa žrtvom, pri prvom kontaktu treba koristiti kratku komunikaciju za razbijanje eventualne napetosti.

Što se tiče djece, pružatelj/ica podrške žrtvama se može poslužiti igrama ili igračkama. U tom smislu, da bi deblokirao komunikaciju i izgradio odnos, može se pribjeći crtanju, slikanju, igrama, kartama itd.

Za mlade i odrasle taj će se odnos uspostaviti neformalnim razgovorom.

Uspostavljanje odnosa empatije i povjerenja trebalo bi olakšati razmjenu nekih osobnih podataka, kao što su:

- Ime;
- Dob;
- S kim žrtva živi;
- Gdje žrtva ide u školu ili gdje radi;
- Simpatije i antipatije;
- Obiteljski i prijateljski odnosi;
- Ostale relevantne informacije i informacije koje žrtva ili svjedok osjeća važnim podijeliti.

V. 3. PRIPREMA ŽRTVE ILI SVJEDOKA ZA POSTUPAK

V. 3.1. Objašnjavanje sadržaja postupka

Žrtve se često osjećaju tjeskobno i nesigurno prije suđenja zbog novonastale situacije, pa otuda i potreba za profesionalnom i specijaliziranom pratnjom koja se pruža žrtvama.

Iz tog je razloga važno unaprijed posjetiti sudnicu, objasniti sadržaj poziva, razjasniti što žrtve mogu očekivati toga dana, koje će stvari sudbeni dionici tražiti i tako dalje.

Žrtvama će također postati svjesne da se mogu osjećati nelagodno zbog nekih pitanja koja će im postavljati branitelj. Zapravo, žrtve često misle kako odvjetnici osporavaju ono što su one prošle. Stoga će se žrtvama objasniti da branitelj radi samo svoj posao koji je da brani interese svog klijenta, bez obzira na istinitost činjenica.

Što se tiče mogućnosti susreta s okrivljenikom i njegovim / njenim prijateljima i rodbinom na dan rasprave / postupanja, pružatelj/ica podrške žrtvama mora pripremiti žrtvu za tu mogućnost, unaprijed planirajući što žrtve mogu učiniti: pokušati se držati podalje od njih, ne reagirati na svaku provokaciju i, u slučaju da se osjećaju ugroženima, obavijestit će ga/nju i / ili odmah obavijestiti sudskog službenika i / ili pravosudnog policajca u sudnici.

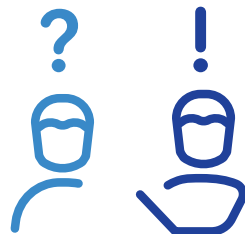
Osim toga, žrtve će također postati svjesne da imaju pravo na saslušanje i podnošenje dokaza koje mogu biti važne za istragu, kao i na svjedočenje tijekom kaznenog postupka.

Žrtve također moraju biti svjesne da, iako su ispričale činjenice dok su davale kaznenu prijavu u policiji, ponekad ih se, od strane policije ili državnog odvjetništva, može pozvati da daju daljnje izjave ili razjasne neke aspekte koji nisu bili jasni u prijavi.

Što se tiče suđenja, pružatelj/ica podrške žrtvama bi trebao/la objasniti da će žrtvama pitanja postavljati sudac, državni odvjetnik, branitelj, opunomoćenik, pa i optuženik. Pojasni se da je prirodno da se traži što više detalja jer što više informacija sud ima, to će njegova odluka biti bolja. Pružatelj/ica podrške žrtvama bi trebao objasniti kakva su očekivanja suca: da žrtve svojim riječima ispričaju sudu što se dogodilo. Stoga, prije suđenja, on mora savjetovati žrtvu da u svom umu pokuša složiti sve podatke za koje smatra da je važno da ih prenese sudu.

Pružatelj/ica podrške mora obavijestiti žrtve da ne mogu sa sobom nositi bilješke. Međutim, on/ona žrtvama mora naglasiti kako je normalno da se žrtve ne sjećaju nekih detalja, pogotovo ako je prošlo neko vrijeme od počinjenja kaznenog djela. U tim će slučajevima žrtve moraju znati da nema posljedica ako se kaže "Ne sjećam se".

Na isti način, od pružatelj/ica podrške žrtvama se očekuje da žrtvi objasni formalnosti koji se očekuju u sudnici, kao što su:

- Dužnost ustajanja kad sudac/ci uđu u sobu;
- Snimanje postupka i upotreba mikrofona;
- Raspored prostorije i mjesto na kojem će sjediti svaki pravni sudionik (ako nije moguće posjetiti prostor prethodno, možete pokazati na tiskanoj verziji).

Također je ključno žrtvi spomenuti iznimke koje su zakonom predviđene od dužnosti svjedočenja. Sukladno tome, prema članku 285. Zakona o kaznenom postupku iz 2017., sljedeći mogu odbiti svjedočenje:

- osoba s kojom je okrivljenik u braku ili izvanbračnoj zajednici,
- rođaci optuženika u izravnoj liniji, srodnici u pobočnoj liniji do zaključno trećeg stupnja i po tazbini do drugog stupnja,
- posvojenik i posvojitelj optuženika,
- javni bilježnici, porezni savjetnici, u zakonskoj obvezi čuvanja tajne,
- odvjetnici, liječnici, stomatolozi, psiholozi, probacijski službenici i socijalni radnici o onome što su od optuženika saznali u obavljanju svoje profesije,
- novinari i urednici u medijima o izvorima informacija i podacima o kojima su saznali tijekom svoje profesije i koji su

korišteni u uređivanju medija, osim u postupcima za kaznena djela protiv časti i ugleda počinjena putem medija i u slučaj propisao poseban zakon,

- osoba kojoj je prenesena novčana korist, na način stjecanja novčane koristi.

Što se tiče djece, pružatelj/ica podrške / stručni suradnik/ica mora objasniti:

- Što je sudnica - vrlo velika zgrada u koju idemo riješiti neke probleme;
- Ciljevi postupka, koristeći metaforu "slagalica", u kojoj je dijete nedostatak dijela slagalice kako bi pronašlo cjelovitu priču - dijete mora reći ono što zna ili se sjeća u vezi s proživljenim kaznenim djelom;
- Zašto dijete ide na sud i osjeća li nešto prema tome;
- Pojam istine. Ovdje utvrdite zna li dijete razliku između istine i onoga što je izmišljeno, stvarnost protiv izmišljenog i naglasite da se na sudu donose velike odluke tako da se može govoriti samo istina;
- Na kraju će se donijeti odluka. Ishod ne ovisi samo o priči koju je dijete ispričalo;
- Tko će prisustvovati postupku - ljudi koji rade u sudnici i pomažu djeci koja imaju problema i zbog toga moraju znati što se dogodilo kako bi pronašli rješenje;
- Da bi ih neka pitanja mogla podsjećati na trenutke koje jednostavno žele zaboraviti, međutim, vrlo je važno da mogu ispričati sve što se dogodilo;
- Da ljudi s kojima će dijete razgovarati žele mu pomoći i zaštititi ga.

Jednako je važno da pružatelj/ica podrške žrtvama obrati pažnju na to kakva se pitanja postavljaju žrtvama. Važno je da žrtva odlazi svjesna mogućnosti da ne govori, ako se osjeća u iskušenju da odgovori na neke argumente tužitelja ili sudaca. Istodobno je važno objasniti žrtvi da mogućnost nesvjedočenja ne treba smatrati dužnošću da ne svjedoči. U osnovi je najvažnije osvijestiti žrtvu o svim svojim pravima i osnažiti je da odluči što smatra najboljim za sebe.

Također je važno da se pružatelj/ica podrške žrtvama zna kako se ponašati, posebno s maloljetnicima, eventualnim njegovim/zinim prvim "ne", jer to može nastati kao rezultat nerazumijevanja implikacija nesvjedočenja.

Žrtve obično osjećaju sud i kazneni postupak daleko od vlastite stvarnosti, pa pružatelj/ica podrške žrtvama također mora pokušati normalizirati iskustvo odlaska na sud bez obezvređivanja osjećaja žrtve prema njemu. Treba razjasniti da su svi oni koji rade na sudu također ljudi sa vlastitim iskustvima, koji mogu razlikovati dobro od lošeg i sposobni su za empatiju i povjerenje u istinitu priču.

Konačno, važno je da pružatelj/ica podrške žrtvama naglasi kako se protupravno ponašanje ne prihvaća niti tolerira u društvu, a suđenje igra ključnu ulogu u prenošenju ove poruke: oni koji krše zakon moraju biti odgovorni i snositi posljedice. Iz tog razloga odlazak na sud može igrati važnu ulogu u oporavku žrtve.

V. 3.2. Objašnjavanje uloge pružatelja/ice podrške u postupku

Uloga pružatelja/ice podrške u pratnji žrtve nije uloga odvjetnika niti zastupnika, pa je njegova / njezina intervencija veoma ograničena ili je pak, kao u RH gdje je niti nema. Unatoč tome, pružatelj/ica podrške žrtvama će naglasiti kako će on / ona biti uz žrtvu tijekom cijelog postupka.

Pružatelj/ica podrške žrtvama bi trebao biti potpora za žrtvu tijekom stresnih trenutaka postupka, općenito pružajući emocionalnu i praktičnu potporu žrtvinim potrebama i pravima.

Pouzdan odnos sa žrtvom omogućuje i povjerenje žrtava i svjedoka kada se suočavaju s negativnim osjećajima.

Pružatelj/ica podrške žrtvama također može kumulirati funkcije u smislu pružanja psihološke podrške (ako on / ona ima akademsko obrazovanje iz psihologije) uz emocionalnu i praktičnu podršku.

Pružatelj/ica podrške žrtvama bi također trebao pojasniti da je njegova / njezina funkcija samo pružanje podrške žrtvi, a ne donošenje bilo kakvih prosudbi o istinitosti njegovog / njezinog svjedočenja.

Konačno, pružatelj/ica podrške žrtvama će razjasniti da su potrebe žrtve ponekad i razlog i ograničenje pratnje. Bilo prije, tijekom ili nakon postupka, žrtva uvijek može razgovarati s njim/njom.

V. 4. PROCJENA POTREBA ŽRTVE

Faza pripreme također bi trebala služiti utvrđivanju ima li žrtva specifične potrebe, posebno potrebe zaštite.

Ako se utvrde neke posebne potrebe za zaštitom, pružatelj/ica podrške žrtvama bi trebao/la uputiti zahtjev (pismeni ili usmeni) policiji, državnom odvjetništvu ili sudu za primjenu odgovarajućih mjera zaštite i to u obliku preporuke. Ovaj se zahtjev mora temeljiti na važećem zakonodavstvu (Zakon o kaznenom postupku).

Neke zaštitne mjere mogu biti:

- Povlačenje optuženika iz sudnice tijekom svjedočenja žrtve;
- Mjere za izbjegavanje vizualnog kontakta između žrtve i okrivljenika, koristeći odgovarajuća tehnološka sredstva;
- Mjere sprječavanja međusobnog susreta žrtve i okrivljenika u prostorijama suda tražeći od žrtve da uđe i izađe na alternativna vrata i da pričekaju postupak u čekaonici;
- ispitivanje žrtve od strane iste osobe;
- Ispitivanje žrtava seksualnog nasilja, rodno zasnovanog nasilja ili nasilja u intimnim odnosima od strane osobe istog spola kao i žrtve;
- Održavanje suđenja s isključenjem javnosti
- Zaštite podataka.

V. 5. POSJETA PROSTORU/SUDNICI

Često nedostatak znanja o mjestu održavanja postupka ili neke radnje uzrokuje tjeskobu kod žrtve, posebno kada je to sud.

Preporučljivo je posjetiti mjesto prije konkretnog događaja, ali ako se to ne čini mogućim, treba usvojiti sljedeće ponašanje (kumulativno ili alternativno):

- Ispišite prostor ili sudnicu;
- Posjetite mjesto gdje će se postupak odvijati malo prije zakazanog vremena.

V. 6. PRUŽANJE PRAKTIČNIH SAVJETA U POSTUPKU

Dobra priprema žrtve za postupak i svjedočenje zahtijeva prijenos praktičnih savjeta koji im omogućavaju da se uvjere u tijek postupka, od čega se on sastoji i što će se dogoditi.

Ukratko, važno je reći žrtvama i svjedocima da:

- Dođite unaprijed kako biste se upoznali s mjestom održavanja;
- Uvijek govorite istinu;
- Pažljivo slušajte postavljena pitanja;
- Uzmite toliko vremena koliko je potrebno za razmišljanje prije nego što odgovorite;
- Ne odgovarajte na pitanja koja niste u potpunosti razumjeli;
- Nosite lijek
- Pregledajte ili ažurirajte vozni red javnog prijevoza

V. 7. SPECIFIČNOSTI U PRATNJI ZBOG PRIJAVE KAZNENOG DJELA/PREKRŠAJA

Ako žrtva ne govori hrvatski, pružatelj/ica podrške žrtvama koji je u pratnji žrtve radi npr. podnošenja kaznene prijave treba prvo kontaktirati tijelo kod kojeg će se podnijeti prijava kako bi saznao je li moguće imati prevoditelja ili nekoga tko govori na jeziku koji žrtva može razumjeti (pravo na tumača ili prevoditelja).

U slučaju da ovo drugo nije moguće, ovdje možete pronaći neke alternative:

- Pokušajte da žrtvu prati netko tko može prevoditi (izbjegavajući da to rade djeca, na primjer, djeca žrtve);
- Dogovorite s tijelom datum odlaska žrtve na podnošenje kaznene prijave uz prisustvo prevoditelja;
- Ako se radi o kaznenom djelu koje se progoni po službenoj dužnosti, uputite molbu u pisanom obliku Državnom odvjetništvu;
- Ako lokalna organizacija za podršku žrtvama ima kontakte prevoditelja, pružatelj/ica podrške žrtvama ih može kontaktirati i zatražiti da prate žrtvu u podnošenju prijave;
- U situacijama krajnje potrebe, pružatelj/ica podrške žrtvama može osigurati prijevod (npr. kako bi se omogućio hitni smještaj u skloništu).

VI. POČETAK POSTUPKA

VI. 1. UPOZNAVANJE ŽRTVE ILI SVJEDOKA

Ako dolazi u pratnju djece, pružatelj/ica podrške žrtvama može sa sobom ponijeti neke materijale koji se mogu koristiti tijekom

vremena čekanja - na primjer bojanke - kako bi se djetetova pažnja decentralizirala i smanjila tjeskoba koja bi se mogla osjetiti. Pojedini sudovi već imaju sobu pripremljenu da služi kao čekaonica za djecu, tako je neophodno raspitati se za postojanje takve sobe i, ako postoji, tamo se sastati sa žrtvom.

Prije postupka, čak i ako je bila prethodna priprema, pružatelj/ica podrške bi trebao/la sam/a razgovarati sa žrtvom, kako bi razumio kako se žrtva osjeća i dobio/la priliku postaviti dodatna o tome što bi još moglo se dogoditi.

U ovom trenutku žrtva može podijeliti informacije koje prije nije podijelila s Pružateljem/icom podrške žrtvama, a iste moraju biti spreman primiti takve informacije. Ako je ono što žrtve kažu relevantno za kazneni postupak, on/ona bi trebao/la dati podatke nadležnom pravosudnom tijelu - bilo prije ili tijekom postupka, ovisno o težini prenesenih činjenica i kako iste mogu utjecati na kazneni postupak, kao i na potrebe žrtve.

VI. 1.1. Izuzetak ranijeg susreta

Na dan postupka, ako žrtvu nije bilo moguće pripremiti unaprijed, pružatelj/ica podrške žrtvama bi trebao/la komunicirati s pravnim subjektom koji je zatražio pratnju kako bi se stavila na raspolaganje soba u kojoj može razgovarati sa žrtvom sama.

Ovaj će razgovor poslužiti za pripremu žrtve za postupak, iako u nužno skraćenom obliku.

VI. 2. ZNATI KAMO IĆI

Ukratko, Pružatelj/ica podrške žrtvama bi treba:

- **Osjećati se ugodno na mjestu gdje će se postupak odvijati:**

Kako bi bilo ugodno na mjestu događaja, kako bi znao kamo se kretati i gdje će se odvijati postupak, prikladno je da, ako ne zna, i sam pružatelj/ica podrške žrtvama posjeti mjesto nekoliko dana ranije. Ovaj posjet može se održati u praktičnom dijelu specijalizirane obuke (prilikom praćenja drugog pružatelja/ice podrške žrtvama koji prati žrtve), ali i bilo kada na vlastitu inicijativu. Važno je znati da svaki građanin može posjetiti prostorije suda i čak prisustvovati suđenjima (kada su javni).

Ako pružatelj/ica podrške žrtvama nema priliku posjetiti mjesto odvijanja postupka, mora prije doći u prostorije i razgledati, otkrivajući gdje su toaleti i gdje je tajništvo, računovodstvo suda. Također ne smije mu/joj biti neugodno pitati sudske službenike gdje se može naći određena soba, kako bi mogao uputiti žrtvu ili svjedoka kada je potrebno.

- **Potvrdite da su ispunjeni svi potrebni uvjeti za sigurnost žrtve:**

Pružatelj/ica podrške žrtvama bi trebala/o potvrditi da su potrebni uvjeti za sigurnost žrtve ispunjeni prije postupka (na primjer, prethodno posjećivanjem mjesta) ili na dan samog postupka, pitajući odgovarajućeg tijela postupka koje će provesti postupak ili

druge službenike. Neophodni uvjeti za sigurnost žrtve mogu uključivati, na primjer, izbjegavanje susreta s optuženim u čekaonici ili ne davanje izjava u njegovoj / njezinoj prisutnosti.

- **Komunicirajte sa sucima, odvjetnicima, osobljem suda, policijskim službenicima, rođacima žrtve ili i bilo kojim drugim osobama koje prate žrtvu:**

Dobra komunikacija sa sucima, odvjetnicima, sudskim osobljem i policijskim službenicima bitna je kako bi se osiguralo da postupak teče što mirnije i time se zajamčila sigurnost žrtve. Također je važno biti u mogućnosti komunicirati s tim pravnim sudionicima tijekom postupka kako bi se prenijele sve relevantne informacije koje oni u tom trenutku ne znaju.

S druge strane, komunikacija s obitelji ili rodbinom žrtve ili ljudima koji ju/ga prate trebaju osigurati mirnu atmosferu u postupku: Pružatelj/ica podrške žrtvama bi trebao moći odgovoriti na pitanja žrtvine obitelji, ali isto tako biti u mogućnosti ne odgovarati na provokacije ili prijetnje optuženog ili njegove obitelji ili prijatelja (u ovom bi slučaju trebao obavijestiti sudsko osoblje ili pravosudnu policiju koja je nazočna).

- **Zaštitite se od mogućih prijetnji sudionika sudskog postupka:**

Može se dogoditi da, u određenim okolnostima, osobi koja prati žrtvu prijati optuženik ili druge osobe povezane s njim i on / ona mora biti spreman nositi se s takvim prijetnjama. Ovo pitanje zahtijeva

prethodnu pripremu same žrtve koja bi trebala znati je li optuženi više ili manje agresivna, impulzivna osoba itd. Ti će se podaci dobiti kontaktom sa žrtvom i poznavanjem njezine povijesti viktimizacije. Ako joj se prijete ili joj je neugodno zbog optuženika ili drugih ljudi, žrtvi bi se trebala osigurati sigurnost, ne suprotstavljajući se uključenima i odmah obavještavajući pravosudnu policiju.

- **Obavijestiti žrtvu da ako osjeća bilo kakvu nelagodu (tjelesnu ili emocionalnu), ne bi joj trebao biti problem spomenuti je.**

Pružatelj/ica podrške žrtvama će savjetovati žrtvi da dođu malo ranije, jer sigurnosnim provjerama ponekad treba vremena, posebno na većim sudovima, te da saznaju točno kamo ići.

U slučaju da pružatelj/ica podrške žrtvama dolazi u pratnji svjedoka, treba im objasniti da u sudnicu mogu ući samo kada je red na njih da svjedoče, iako u sudnici mogu ostati nakon svjedočenja.

Također će se razjasniti žrtvama i svjedocima da suđenje ponekad može započeti kasno ili zato što nisu stigli svi sudionici ili zato što sam postupak/rasprava kasni. U oba slučaja ne preostaje ništa drugo nego čekati. Dobra je ideja uzeti malo materijala da provedete vrijeme s djecom.

Pružatelj/ica podrške žrtvama mora znati kako se nositi s frustracijom žrtve, koju čekanje može pojačati. Naročito na suđenjima, neke se žrtve mogu osjećati vrlo frustrirano što optuženik ima priliku svjedočiti pred sucem, zadržavajući ih čekajući na njihov red. Zadatak je pružatelja/ice podrške žrtvama da objasni da optuženik također ima procesna prava,

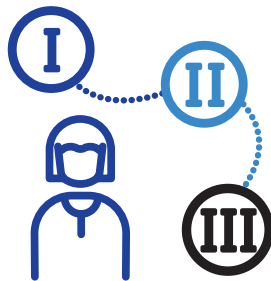
ali da se ona ne moraju nužno sudarati sa žrtvinim i osigurati da žrtva ima priliku ispričati svoju priču.

VI. 3. DOBRA PRAKSA U PRATNJI ŽRTAVA ILI SVJEDOKA

Ovdje pružatelj/ica podrške može pronaći općeniti sažetak onoga što se očekuje od njega/nje kada prati žrtve ili svjedoke:

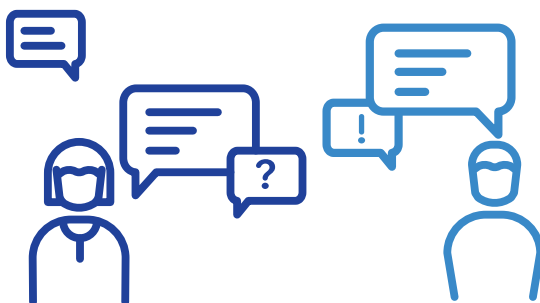
- Upravlјati situacijama u kojima žrtva želi samo razgovorati s pružatelјem/icom podrške;
- Konkretno, pružatelj/ica podrške bi trebao biti u stanju upravljati situacijama u kojima osoba koja predsjedava odgovarajućim postupkom od njega / nje traži komunikaciju;
- Znati gdje i kako zatražiti izјave o prisustvu i naknadi troškova;
- Na kraju pružatelj/ica podrške mora biti spreman odgovoriti na sva pitanja žrtve, npr. postupak općenito i objasniti sljedeće faze postupka.
- Ojačati žrtvu i osigurati da žrtve znaju da mogu podijeliti ono što osjećaju s pružatelјem/icom podrške;
- Pružatelj/ica podrške bi trebao surađivati sa žrtvom (i u nekim slučajevima s ljudima koji prate žrtvu) na strategijama za rješavanje bilo kakvih ranjivosti koje proizlaze iz sudjelovanja u postupku, kako u smislu sigurnosti, tako i zbog emocionalnog utjecaja.

U slučaju pratnje djece i mladih, uobičajeno je da roditelјi / skrbnici ispituju pružatelјa/icu podrške i samu žrtvu kako je tekao postupak, tražeći detalje. Što se tiče djece, pružatelj/ica podrške bi trebao osposobiti žrtve da reagiraju samo na ono s čime se osjećaju ugodno.

Što se tiče pružatelja/ice podrške, mora se dati vrlo općenita povratna informacija o tome kako je tekao postupak, bez ulaska u detalje. Međutim, ponekad roditelji / zakonski skrbnici mogu inzistirati na tome da znaju koje je odgovore dalo dijete. U ovom bi slučaju pružatelj/ica podrške trebao objasniti da je na djetetu da odluči hoće li podijeliti s roditeljima ono što je rečeno ili ne. Također treba objasniti roditeljima da ako dijete ne želi razgovarati o ovom pitanju, to treba poštivati i ne vršiti pritisak na dijete, jer će to biti kontraproduktivno za njegov/zin proces oporavka.

VII. PRATNJA

VII. 1. PODRŠKA NAKON POSTUPKA

Nakon što je postupak završen, ako žrtva već nije bila podržana od strane organizacije za podršku žrtvama prije pratnje, Pružatelj/ica podrške bi trebao pitati žrtvu o mogućnosti da je kontaktira kasnije, kako bi saznao kako se on ili ona osjeća i da odgovori na sve daljnje potrebe podrške koje žrtva može imati. Što se tiče maloljetnih žrtava, pristanak za ovaj daljnji kontakt moraju dati njihovi roditelji / zakonski zastupnici ili skrbnici. Štoviše, jednako je važno da pružatelj/ica podrške informira roditelje o važnosti daljnjeg praćenja (kada sam pružatelj/ica podrške to smatra potrebnim).

POSTUPAK PRAĆENJA

PRUŽATELJ/ICA PODRŠKE PITA ŽRTVU MOŽE LI KONTAKTIRATI U SLJEDEĆIH TJEDAN DANA

✓ ŽRTVA PRIHVAĆA DA JE KONTAKTIRAJU

✗ ŽRTVA NE PRIHVAĆA DA JE KONTAKTIRAJU

PROCES PRATNJE JE DOVRŠEN I NEĆE BITI POSTUPKA PRUŽANJA DALJNJE PODRŠKE OSIM U SLUČAJU DA ŽRTVA SAMA NAKNADNO ZATRAŽI PODRŠKU

PRUŽATELJ/ICA PODRŠKE KONTAKTIRA ŽRTVU ZAKAZANOG DANA

PRUŽATELJ/ICA PODRŠKE PITA ŽRTVU KAKO SE OSJEĆA NAKON POSTUPKA

PRUŽATELJ/ICA PODRŠKE PROCJENJUJE MOGUĆE POTREBE ZA DALJNJOM PODRŠKOM I MOŽE LI ORGANIZACIJA PRUŽITI

WITH YOU

**PRATNJA ŽRTAVA I SVJEDOKA
U PRAVOSUDNOM SUSTAVU**

Koordinator:
Portugalska organizacija
za podršku žrtvama

Partner:

Financirano sredstvima
Europske Unije
iz Programa Pravosuđa (2014-2020)

Sadržaj ove publikacije predstavlja stav autora i isključiva je odgovornost istog. Europska Komisija ne prihvaća odgovornost za uporabu podataka koje ista sadrži.